

KALIX KOMMUN

ÖVERSIKTSPLAN 2040

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

2025-01-19

Samrådsperiod: 2024-04-26 - 2024-09-01

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING OCH BAKGRUND.....	3
1.1 PLANPROCESSEN	3
1.2 TIDIG DIALOG OCH SAMRÅD.....	4
2. SAMMANFATTNING AV REVIDERING	6
3. INKOMNA YTTRANDEN	8
3.1 LÄNSSTYRELSEN.....	8
3.2 REGION NORRBOTTEN.....	19
3.3 ÖVRIGA MYNDIGHETER	21
3.4 KOMMUNER.....	39
3.5 NÄMNDER, FÖRVALTNINGAR, RÅD OCH KOMMUNALA BOLAG	41
3.6 FÖRETAG	41
3.8 PRIVATPERSONER.....	43
4. ÖVRIGA SYNPUNKTER	65

1. INLEDNING OCH BAKGRUND

En översiktsplan visar kommunens viljeriktning för den fysiska planeringen. Alla kommuner måste enligt plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan och den ska utformas på ett tydligt och lättförståeligt sätt så att den enkelt kan användas av alla. Översiktsplanen ska visa hur kommunen på ett övergripande sätt tänker skapa förutsättningar för en långsiktig och hållbar utveckling. Detta genom att ange inriktningar för hur mark- och vattenområden ska användas, utvecklas och bevaras.

Med stöd av översiktsplanen är det möjligt att sätta enskilda beslut i ett större perspektiv och på så sätt gynna utvecklingen på lång sikt. Översiktsplanen är ett viktigt politiskt styrdokument. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men har stor tyngd i sin vägledning. Översiktsplanen ska vara ett underlag för kommunens beslut vid detaljplanering, planbesked, bygglov och tillståndsansökningar. Planen vägleder kommuninvånarna, näringsliv och myndigheter i hur kommunen ställer sig till förfrågningar av olika slag, exempelvis var det är möjligt att uppföra nya bostadsområden.

Översiktsplanen beskriver också hur mark- och vattenanvändningen tar hänsyn till allmänna intressen, hur riksintressen tillgodoses och hur miljö kvalitetsnormer (MKN) följs. Samtidigt ska väsentliga konsekvenser redovisas för att främja en långsiktig och hållbar utveckling.

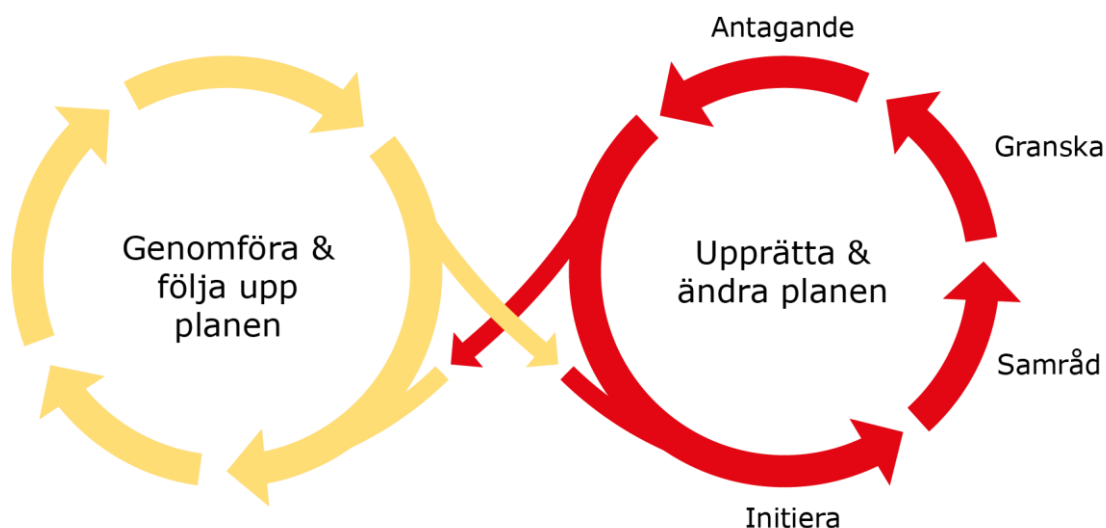
1.1 PLANPROCESSEN

Processen för hur en översiktsplan ska tas fram styrs av plan- och bygglagen (PBL). Innan kommunen antar en översiktsplan ska planförslaget ha genomgått ett samråd och en granskning, och det är under dessa skeden som synpunkter kan lämnas på översiktsplanen.

För att få ett bredare underlag har kommunen valt att utöver samråd och granskning hålla en medborgardialog samt workshop med kommunens politiska ledning. Mer om den processen går att läsa under rubriken *Tidig dialog och samråd* som finns nedan.

Synpunkter från samrådet sammanställs i en samrådsredogörelse där kommunen bemöter synpunkterna. Planförslaget revideras utifrån synpunkterna och sammanställs till granskningshandlingar. Den reviderade översiktsplanen ställs ut på nytt och det finns en ny möjlighet att lämna synpunkter på de förändringar som gjorts efter samrådet. Synpunkter som kommit in under granskningen sammanställs sedan och kommenteras i ett granskningsutlåtande som senare bifogas till den antagna översiktsplanen. Efter granskningsskedet tas den slutgiltiga versionen av översiktsplanen fram och kommunfullmäktige antar planen. Översiktsplanen vinner laga kraft tre veckor efter beslut om antagande. Då en översiktsplan inte är juridiskt bindande kan inte själva innehållet i översiktsplanen överklagas. Överklagan kan enbart ske på formella grunder, det vill säga om översiktsplanen inte har tagits fram på ett lagenligt sätt.

Översiktsplaneringen slutar inte med planens antagande. För att översiktsplanen ständigt ska vara aktuell och på ett effektivt sätt fungera som ett verktyg för kommunens planering, lovprövning och beslutsfattande tas en planeringsstrategi fram minst en gång under varje mandatperiod. Strategin antas av kommunfullmäktige senast 24 månader efter ordinarie val om det inte nyligen tagits fram en översiktsplan. I planeringsstrategin tas ställning till förändrade planeringsförutsättningar, utpekade prioriteringar och planeringsinriktningar liksom behov av revideringar och beslut om tillägg och fördjupande översiktsplaner samt redovisning av hur översiktsplaneringen ska drivas vidare.

Figur 1. Illustration av översiktsplaneprocessen, inspiration från Boverket.

1.2 TIDIG DIALOG OCH SAMRÅD

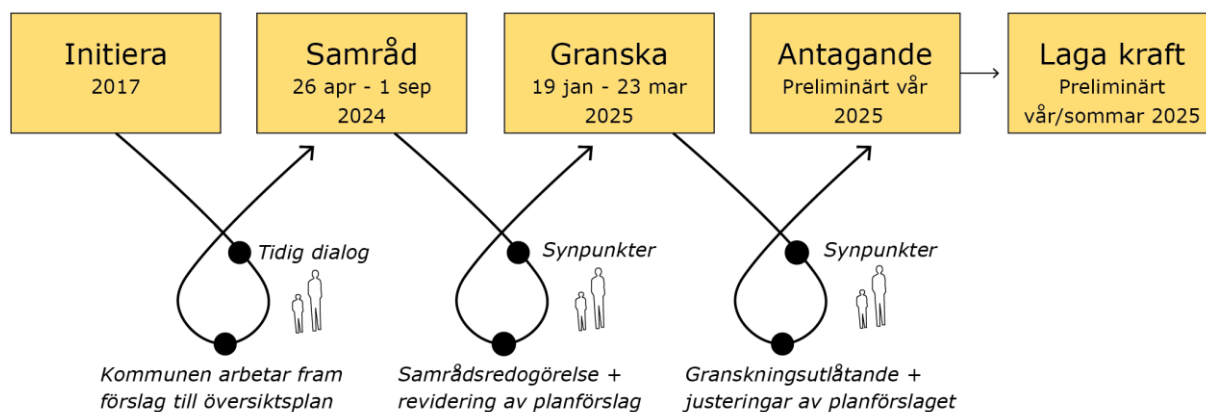
För att tidigt förankra arbetet med översiktsplanen och få medskick i arbetet har dialoger hållits med olika grupper. Under 2020 genomfördes en workshop, där politikerna deltog med att fånga viljeinriktningen i översiktsplanen. Under pandemin år 2021 genomfördes även en digital medborgardialog och 2023 togs kommunens *Vision 2030* med tillhörande övergripande och riktade mål fram. Vidare har Tyréns AB tagit fram en trafikstrategi för Kalix kommun som utgjort ett planeringsunderlag till förslaget av översiktsplan.

Eftersom en översiktsplan antas innebära betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning tas fram enligt miljöbalken 6 kap. 3 §. I miljöbedömningen ingår bland annat att genomföra ett avgränsningssamråd med länsstyrelsen och berörda kommuner. Där bestäms omfattningen och detaljeringsgraden för miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) som måste tas fram. När översiktsplanen går ut på samråd ska det finnas möjlighet att lämna synpunkter även på MKB. Ett avgränsningssamråd för MKB har genomförts med Länsstyrelsen i Norrbottens län samt berörda kommuner.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade i mars 2024 att översiktsplanen skulle ställas ut för samråd. I enlighet med plan- och bygglagen har samrådsförslaget skickats ut på remiss till berörda myndigheter och organisationer, berörda kommuner, politiska partier och andra berörda. Under samrådstiden har planförslaget funnits tillgängligt digitalt och i en PDF-version. Det har även funnits en tryckt version i kommunförvaltningsbyggnadens reception. Information om samrådstiden, samrådsmöten och vart dokumenten finns tillgängliga har publicerats i de lokala tidningarna Kalix-bladet och Kalixguiden, på sociala medier och på kommunens hemsida.

Samrådstiden planerades först till mellan 26 april och 28 juni 2024 med två samrådsmöten i centrala Kalix. Efter inkomna synpunkter och interna dialoger beslutade kommunen att förlänga samrådstiden till 1 september 2024 och dessutom utöka antalet samrådsmöten med ytterligare fyra stycken i några av kommunens byar. Synpunkter har kunnat framföras under de sex olika samrådsmötena eller genom e-post, brev, digital enkät samt via telefon.

Samråd hålls med allmänheten, myndigheter, kommuner, organisationer och andra berörda med syfte att inhämta synpunkter på förslaget till översiktsplan och därmed förbättra det. Samrådet är viktigt för delaktighet och insyn samt ger en demokratisk förankring. Efter samrådet har alla inkomna synpunkter sammanfattats och de synpunkter som inkommit under samrådstiden bemöts in denna samrådsredogörelse.

Figur 2. Bilden illustrerar en preliminär tidslinje över dialogprocessen och de olika stegen från initiering till laga kraft.

Efter samrådet revideras planförslaget utifrån inkomna synpunkter. De synpunkter som inte direkt berör översiktsplanen har framförts till berörd avdelning. Efter att planen har reviderats ställs översiktsplanen ut för granskning, från 19 januari 2025 till 23 mars 2025. Granskningen sker med kommuninvånare, myndigheter, grannkommuner, organisationer och andra berörda aktörer och syftar till att inhämta synpunkter på den reviderade förslaget. Granskningen är ytterligare en viktig del för delaktighet och insyn och ger en demokratisk förankring i kommunens planarbete. Planförslaget ska låtas granskas under minst två månader.

Efter granskningsskedet tas den slutgiltiga versionen av översiktsplanen fram och kommunfullmäktige antar den nya översiktsplanen. Preliminärt antas kommunfullmäktige kunna anta översiktsplanen i mitten av år 2025.

2. SAMMANFATTNING AV REVIDERING

Under samrådstiden inkom 36 formella yttranden. Utöver dessa framkom även synpunkter vid de öppna samrådsmöten som hölls i några av kommunens orter och byar. Förslaget till ny översiktsplan har reviderats och kompletterats utifrån tillgodosedda synpunkter, ändrade förutsättningar, nytt kunskapsunderlag och interna diskussioner. Förändringar som är av större karaktär redovisas sammanfattat i punktformat nedan, utan prioriteringsordning. Utöver dessa har redaktionella ändringar gjorts i texterna.

Ändringar i mark- och vattenanvändningskartan:

- Tagit bort gamla T5 vindkraftsområdet väster om Sangis
- Lagt till nytt vindkraftsområde (T5) norr om Töre
- Lagt till två nya utvecklingsområden för sammanhängande bostadsbebyggelse i Sangis
- Ett nytt utvecklingsområde för besöksnäring i Flakasand
- Lagt till transmissionsnätet under användning energiförsörjning
- Natur- och friluftslivsområdet omkring centrala Kalix har minskats ner och delar har bytts ut till användningen Landsbygd. Detta för att tydligare lyfta vilka områden som anses särskilt viktiga för natur- och friluftlivsvärdena
- Uppdaterat utvecklingsområdenas beteckningar

Ändringar i planbeskrivningen:

- Förtydligat kommunens ställningstagande vid bedömning av uppförande av ny bebyggelse inom områden med risk för översvämning
- Lagt till Vitvattnet och Morjärv som servicepunkter i utvecklingsinriktningskartan
- I utvecklingsinriktningskartan har utbyggnadsområde i Vitvattnet tagits bort
- I utvecklingsinriktningskartan har väg 398 samt väg 715 lagts till som viktiga förbindelser för kollektivtrafik, godstrafik och persontrafik.
- Förtydligat Kalix kommuns inställning till gruvnäring och vattenkraft
- Utvecklat beskrivningar och ställningstaganden för areella näringar
- Utvecklat beskrivningar och ställningstaganden utifrån rennäringens perspektiv
- Bredare beskrivning och analys av klimatförändringar
- Utvecklat och förtydligat totalförsvarets intressen
- Utvecklat kommunens ställningstagande kring riksintressen
- Ändrat strukturen och tagit bort två kapitel för att skapa mer tydlighet
- En målbild om att kommunen siktar på att bli 20 000 invånare till år 2040

Ändringar i miljökonsekvensbeskrivningen:

- Vindkraftsområde T5 har tagits bort och ett nytt område har lagts till och därmed har konsekvenserna för främst rennäringen, naturmiljön och kulturmiljön förändrats
- Miljökonsekvensbeskrivningen har utökats till att tydligare behandla sociala och kulturella effekter samt rennäringens möjligheter till klimatanpassning
- Kommunens inställning och motivering för utvecklingsområde M7
- Utveckling av planförslagets konsekvenser kring översvämning

3. INKOMNA YTTRANDE

I samband med samrådet av översiktsplanen inkom totalt 36 yttranden. Under den pågående samrådstiden inkom synpunkter från allmänheten om att kommunen bör genomföra ytterligare samrådsmöten i kommunens olika orter och byar. Kommunen beslutade att genomföra ytterligare samrådsmöten vilket innebär att kommunen behövde förlänga samrådstiden för att hinna genomföra de planerade samrådsmötena. På grund av bland annat semestertider så förlängdes samrådstiden till 1 september 2024. Efter 1 september inkom ytterligare yttranden som även dessa har inkluderats i samrådsredogörelsen.

Utifrån sina respektive perspektiv, bakgrunder och intresseområden har länsstyrelsen, regionen, myndigheter, kommuner, företag och privatpersoner yttrat sig kring förslaget. Många av yttrandena har inkommit skriftligt men anteckningar har även förts under samrådsmötena och övriga möten, även dessa har inkluderats. I de fall där det inte framkommit hur många personer som deltagit i yttrandet har yttrandet räknats som från en privatperson.

Yttrandet har lämnats med olika detaljeringsgrad. Länsstyrelsens yttrande återges i sin helhet bortsett från övriga myndigheters yttranden som återges separat. Länsstyrelsens synpunkter har kommenterats på respektive punkt eftersom yttrandet innehåller många synpunkter. Synpunkter från regionen, andra myndigheter och kommuner redovisas i sin helhet och besvaras efter respektive aktör. Synpunkter från privatpersoner är anonymiserade och redovisas sammanfattat utifrån ämne då flera yttranden berör samma ämnesområden. Först redovisas yttrandet och därefter redovisas kommunens svar i kursiv text. Samtliga yttranden återfinns som offentliga handlingar på kommunens planavdelning, hos samhällsbyggnadsförvaltningen.

3.1 LÄNSSTYRELSEN

inkom 2024-08-30

Sammanfattning Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen till stor del uppfyller de krav enligt 3 kap 5§ PBL om vad som ska framgå av en översiktsplan. Länsstyrelsens synpunkter utgör därför mest rådgivning och förtydliganden. Länsstyrelsen anser att planen till stor utsträckning tillgodoser riksintressen och följer fastlagda miljökvalitetsnormer.

Synpunkter enligt 3 kap 4–6 §§ PBL

Riksintressen

Kulturmiljö

Planen redovisar riksintressen med ställningstaganden för hur dessa ska tillgodoses i planeringen. Däremot saknas identifierade målkonflikter eller strategier för att väga olika intressen mot varandra.

Rennäring

Riksintresse rennäring ska ses i ett landskapsperspektiv eftersom det handlar om ett skydd för områden med olika ändamål som måste hänga ihop för att helheten ska fungera, så kallade funktionella samband. Det är av stor vikt att de funktionella sambanden mellan områdena inte görs obrukbara, så att renarna kan ströva fritt och vandra mellan de olika betesmarkområdena. Det saknas riktlinjer/ställningstagande i översiktsplanen om hur kommunen avser att tillgodose riksintresset för rennäring. Vidare ska enligt 2 kap 2 § 6 st. RF det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv främjas.

Flertalet av de ställningstaganden som presenteras är information, samrådsinsatser samt kunskapshöjande insatser. Det är viktigt med god dialog och kunskap, dock tillgodoser det inte renskötselns behov av sammanhängande marker eller säkerställer skydd för renskötseln.

Under kapitlet *markanvändning Landsbygd* nämns inte renskötsel som en areell näring, det saknas ställningstagande om hur bebyggelse på landsbygden ska prioriteras i förhållande till renskötsel något som beskrivs gällande jordbruk och skogsbruk.

Inte heller finns riktlinjer/ställningstagande om hur intrång (annan mark och vattenanvändning) som lokalisering av bebyggelse, anläggningar och annan form av exploateringar (vindkraft) ska beakta riksintresset för rennäring och rennäringen. Vinterbetesmarkernas särskilda betydelse för renskötseln bör särskilt beaktas. Dessa områden är extra känsliga för negativ påverkan från exploateringsverksamhet. Även marker som inte nyttjas frekvent är viktiga och blir allt viktigare i takt med ökad exploatering och förändrat klimat. I takt med att markerna krymper minskar samebyarnas flexibilitet.

Vindbruksområde T5-Kvarnberget

Kommunen anger att i *Vindkraftsutredning för Norrbottens kust- och skärgårdsområde*, så har hänsyn inte tagits till områden som omfattas av riksintresse för rennäringen. Vid framtagandet av utredningen så var kunskapsunderlaget om vindkraftens konsekvenser för rennäringen begränsad och därav har näringens intressen och vindkraftens påverkan inte inkluderats i så stor utsträckning. Dock bedöms en vindkraftsetablering i område T5 utgöra en måttlig påverkan på rennäringen.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen att numera finns åtskilliga domar från överinstanserna på miljöområdet som belyser vindkraftens påverkan på rennäringen, se b.la. MÖD M-10882-16, där domstolen ställde sig bakom ett sakkunnigutlåtande om att betet störs till 100 % inom själva parkområdet och upp till 50 % inom 3 km från parkens centrum.

Länsstyrelsen anser att kommunen vid bedömningen av påverkan på renskötseln behöver utgå från att det är en svår passage där små störningar är stora hinder eller beaktar det allmänna intresset eller säkerställer att de funktionella sambanden upprätthålls. Funktionella samband avser funktionskrav som måste ställas för att renskötseln ska kunna bedrivas inom olika säsongbetesområden i en sammanhållen årscykel. Sametinget anser att ett krav kan till exempelvis vara att renskötseln inom ett område inte ska tillåtas bli störd i en sådan utsträckning att de sammanlagda effekterna av exploateringarna leder till att den sammanhållna årscykeln hotas.

Energiproduktion 3 kap 8§ MB

Det är positivt att Kalix kommun pekar ut lämpliga områden för vindkraft både på land och till havs. Vad gäller riksintressen för vindbruk skriver kommunen att *"Även delar av de stora öarna Rånön och Bergön i kommunens skärgård har tidigare utretts för vindkraftsetablering och som även pekats ut som riksintresse enligt 3 kap 8 § miljöbalken för energiproduktion."* Det framgår dock inte hur kommunen förhåller sig riksintressena eller om de kommer att tillgodoses.

Kalix kommuns svar på riksintressen, vindbruksområde och energiproduktion

Riksintresse för kulturmiljövård har utvecklats med att beskriva de identifierade målkonflikter och hur intressena bör vägas mot varandra.

Det tidigare utpekade vindkraftsområdet T5 är borttaget från planförslaget. Kommunen har dock pekat ut ett nytt område (T5) norr om Töre för landbaserad vindkraft. Kommunen anser att detta område är mer lämplig för vindkraft utifrån bland annat rennäringens, Försvarmaktens intressen samt övriga förutsättningar på platsen. Det nya vindkraftsområdet (T5) undviker riksintresse för rennäringen men området är delvis inom rennäringens vinterbetesmark samt delvis inom renens viktiga områden inom beteslandet. Kalix kommun har tagit del av bland annat domen MÖD M-10882-16 och har utvecklat planförslaget utifrån denna information. Kalix kommun anser att på grund av vindkraftsparkers påverkan på betet så bör utveckling av vindkraft ses utifrån ett mer regionalt perspektiv där vindkraft är en mellankommunal fråga, vilket har lyfts tydligare i planförslaget. Kalix kommun ser gärna en samverkan mellan grannkommuner kring vindkraft i samband med andra intressen som rennäring och totalförsvaret. Kalix kommun anser att det kan bli en mindre påverkan utifrån ett landskapsperspektiv om exempelvis vindkraftsområden samlas inom ett område istället för flera mindre områden. Beskrivningar, motiveringar samt konsekvenser har lyfts i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen.

Kalix kommun har beskrivit hur kommunen förhåller sig till riksintresse för energiproduktion enligt 3 kap 8§ MB.

Kalix kommun har utvecklat ställningstagande i översiktsplanen om hur kommunen avser att tillgodose riksintresset för rennäring. Vid utpekande av nya utvecklingsområden har kommunen så långt som möjligt undvikit områden inom riksintresse för rennäring och vidare har ställningstaganden förtydligats i planen både för rennäringen som allmänt intresse och som riksintresse.

Kapitlet *markanvändning, Landsbygd och areell näring* har reviderats och förtydligats genom bland annat ställningstaganden som beskriver hur bebyggelse på landsbygden ska prioriteras i förhållande till renskötsel. Kapitlet förtydligar även hur de olika intressena på landsbygden bör prioriteras i förhållande till varandra och annan exploatering.

Införandet av Konsultationsordningen innebär att det är lag på att konsultera samebyar i ärenden som kan få direkt inverkan på samers språk, kultur, näringar eller ställning som urfolk. I och med detta kommer det förhoppningsvis ske mer löpande dialoger med berörda samebyar och sametinget där frågor kan fångas upp tidigt i processen och på så vis tillgodose rennäringens intressen i större utsträckning.

Hälsa och säkerhet, risk för olyckor, översvämning och erosion

Av förslaget till översiktsplan framgår att Kalix kommun arbetat aktivt med att inkludera klimatanpassning i planen utifrån olika aspekter som ras, skred och översvämning. Genom kommunens ställningstaganden, exempelvis för översvämning och extremväder, visar kommunen hur man planerar att undvika och minska riskerna från klimatförändringarna på bebyggelse, infrastruktur, kulturmiljöer med mera

Kommunen öppnar för byggnation i flera områden som hotas av översvämning på grund av 100-årsflöde längs Kalix älv. Att öppna för bebyggelse här kan vara riskabelt även om man ställer särskilda krav på lägsta sockelhöjd etcetera

Kalix kommun gör ställningstagande gällande lokalisering av ny bebyggelse där risk för översvämning ligger (s,71). Här anges att ny bebyggelse *"bör inte lokaliseras till de områden nära älven eller havet där risk för översvämning föreligger"*.

Det är viktigt att kommunen gör grundliga överväganden innan man tillåter byggnation i områden som riskerar att översvämmas och ordet *"bör"* ger ett alltför otydligt tolkningsutrymme.

Länsstyrelsen anser att ny bebyggelse inte ska lokaliseras till områden där risk för översvämning föreligger som ett rimligt ställningstagande och som är i linje med PBL.

Samma förhållande gäller för avsnitt *"Ställningstaganden för översvämning och extremväder"* (s.169). Även här förekommer begreppet *"bör"* i olika sammanhang. Och även här anser Länsstyrelsen att kommunen behöver vara tydlig i ställningstagande att ingen eller minimal risk ska behöva uppstå givet en byggnads eller anläggningslokalisering.

Miljökvalitetsnormer, MKN

Länsstyrelsen anser att kommunen till översiktsplaneringen skaffat sig en överblick över framtagna underlag om vattenförekomsterna i kommunen och planerar mark- och vattenanvändning på ett sätt så att miljökvalitetsnormerna kan följas.

Av den antagna översiktsplanen framgår också att kommunen ska anpassa den fysiska planeringen efter vattenförekomsternas status så att målet om att nå en god status kan nås. Vid planläggning av översiktsplanens utvecklingsområden ska detaljplanen säkerställa att gällande miljökvalitetsnormer klaras att följas.

Länsstyrelsen vill även påminna att det sedan 2018 även finns en bedömning av hydromorfologisk status i kustvatten. Etablering i kustvattenförekomsternas närområde samt i det grunda vattenområdet (till exempel muddringar, hamnar, pirar, båttrafik, bryggor) kan medföra risk för försämring i det avseendet och måste beaktas.

Den hydromorfologiska statusen får inte försämrats vid anläggning av enklare friluftslivs- och turismanläggningar, till exempel brygga, småbåtshamn och att det behövs tillstånd för muddringar.

Kalix kommuns svar på hälsa och säkerhet samt miljökvalitetsnormer

Kommunen har förtydligat ställningstaganden angående byggnation inom områden med risk för översvämning. I planen beskrivs vad som gäller inom olika översvämningsnivåer utifrån de karteringar som finns.

I planbeskrivningen har hydromorfologisk status i kustvatten lagts till och det beskrivs hur kommunen bör förhålla sig till detta.

Mellankommunala frågor och regionala förhållanden

Vindkraft

Kommunen pekar ut lämpliga områden för vindkraft både på land och till havs för att kunna bidra till att trygga samhällets ökade behov av förnybar energi. Vissa av dessa områden angränsar mot andra kommuner. Länsstyrelsen noterade i Haparanda kommuns översiktsplan att de efterfrågar en större mellankommunal syn på vindkraftsetableringar

Haparanda kommun anser även att *"det vore bra att förnya vindkraftsutredningen för hela norrbottenskusten med de nya förutsättningar som gäller för vindkraftsverk som planeras idag. Översynen skulle förslagsvis göras gemensamt av berörda kommuner, Länsstyrelsen och Regionen"*

Med ovan sagda menar Länsstyrelsen att utpekande av lämpliga vindkraftsområden i anslutning till kommungränsen är en mellankommunalfråga som också behöver lyftas i översiktsplanen.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS

Kommunen pekar inte ut några nya områden för LIS utan det gällande tillägget för LIS är fortsatt gällande. Dock har Länsstyrelsen en liten synpunkt till kommunens formulering rörande M18 i Kamlunga se övriga synpunkter.

Kalix kommuns svar på mellankommunala frågor och LIS

Kalix kommun har förtydligat att vindkraftsfrågor är en viktig mellankommunal fråga och att det är viktigt med en ökad samverkan mellan främst kommuner, länsstyrelsen och regionen.

Formulering angående LIS för område M18 i Kamlunga är borttaget.

Råd enligt 2 kap. PBL

Klimatanpassning

Vid revidering av översiktsplanen bör nya riskbedömningar göras för områdena baserade på aktuell kunskap.

Översiktsplanen behöver kompletteras med bild/figur över översvämningsutbredning i de områden kommunen bedömer som riskområden för översvämning. Se MSB:s översvämningsportal [Översvämningsportalen \(msb.se\)](https://www.msb.se/oversvamnning).

Översiktsplan 2040 redovisar under avsnitt *Landsbygd och areella* näringar att klimatförändringarna förväntas leda till minskad tillgång på jordbruksmark på många håll i världen och den svenska jordbruksmarken blir därmed värdefull.

Länsstyrelsen ser gärna att kommunen utvecklar avsnittet *Klimatförändringar* på sidan 16 med en bredare analys än vad som presenteras i dagsläget med anledning av detta.

Globalt sett är 25 % av världens åkermark hotad av klimatförändringar, saltanrikning och andra typer av markförstöring. Norra Europa och norra Nordamerika kommer dock vara de områden som i framtiden får gynnsammare förutsättningar. Ska världens befolkning kunna försörjas med livsmedel så måste jordbruksmarken bevaras och produktiviteten fördubblas. Norra Sverige har en stor fördel som andra områden inte har - god vattentillgång.

FN:s klimatpanel IPCC:s (Intergovernmental Panel on Climate Change) har presenterat en specialrapport om klimatförändringar och marken. Rapporten fokuserar på växthusgasflöden i markbundna ekosystem, markanvändning och hållbar markanvändning i förhållande till klimatanpassning, utsläppsminskningar, ökenspridning, markförstöring och säker livsmedelsförsörjning.

I rapporten redovisas slutsatser: Klimatförändringen har redan påverkat livsmedelsförsörjningen genom uppvärmning, förändrade nederbördsmönster och ökad frekvens av vissa extremer. Studier som särskiljer klimatförändring från andra faktorer som påverkar skördar har visat att avkastningen för vissa grödor (till exempel majs och vete) har minskat i många regioner på låga breddgrader, samtidigt som avkastningen för vissa grödor (till exempel majs, vete och sockerbeta) har ökat i många områden på höga breddgrader under de senaste decennierna. Detta kommer att påverka alla kommuner i länet.

Forskning lyfter också att konkurrerande markanvändning är en av de faktorer som har störst betydelse för renskötseln och att det kommer att ha stor betydelse för effekterna av ett förändrat klimat. Tillgången till olika betesmarker och flexibilitet att nyttja dem vid olika årstider och väderförhållanden är därför mycket viktigt för renskötselns klimatanpassningsmöjligheter. Sametinget anser att den fysiska planeringen inte får hindra eller försvåra för renskötseln i sitt arbete med klimatanpassning och behöver därför inkluderas i planen.

Rennäring

Under kapitlet areella näringar saknas avsnitt om renskötseln som bedrivs i området, i Sametingets databas iRenmark publiceras kartor och information om renskötsel och samebyarnas markanvändning (<https://www.sametinget.se/underlag>). Det gäller till exempel information om riksintressen och markanvändningsredovisningar. Kartorna visar översiktligt samebyarnas markanvändning under ett normalt renskötselår. Observera att dessa kartor och redovisningar ger en allmänt hållen information, dialog med berörda samebyar är därför alltid nödvändigt.

Social hållbarhet

Översiktsplanens övergripande mål kopplas till social hållbarhet. Exempel är ett inkluderande och jämställt Kalix som följs av mål kopplat till jämlikhet och delaktighet. Trygghet ryms i översiktsplanen inom folkhälsa. Det våldsförebyggande arbetet inkluderas också i översiktsplanen, vilket är positivt. Det relaterar också till brottsförebyggande arbete. Trygghet nämns också som en viktig faktor för flyttbenägenhet.

Länsstyrelsen anser däremot att det saknas ett brottsförebyggande perspektiv i översiktsplanen. Förutom att översiktsplanen tar hänsyn till människors trygghet saknas beskrivningar av hur översiktsplanen kan bidra till att minska brott.

Kalix kommuns svar på klimatanpassning, rennäring och social hållbarhet

Planbeskrivningen har kompletterats med en karta över översvämningsutbredningen längs kusten vid en möjlig översvämning på 2 respektive 5 meter. Cirka 2 meter är det högsta beräknade vattenståndet och beräknas gälla fram till år 2100 och därmed har detta skikt valts.

Planbeskrivningen har utvecklats med en bredare beskrivning och analys vid avsnittet *Klimatförändringar* baserat på det länsstyrelsen lyft i yttrandet.

Rennäringen har lagts till som en areell näring och rennäringens markanvändning har beskrivits tydligare baserat på uppdaterade kartor och dialog med berörd sameby.

Planbeskrivningen har övergripande inkluderat ett brottsförebyggande perspektiv.

Kulturmiljö/arkeologi

Länsstyrelsen ser positivt på ansatsen att ta ett helhetsgrepp över kulturmiljöerna. Översiktsplanen lyfter ambitionen att ta fram bevarande- och utvecklingsprogram för kulturmiljöer i kommunen som stöd i plan- och lovärenden. I text och kartmaterial lyfts tillgängligt kunskapsunderlag som rör kulturmiljöer fram. Befintligt underlag används också för att peka ut särskild hänsyn till kulturmiljöer där de sammanfaller med planerade utvecklingsområden.

Översiktsplanen ger riktlinjer för förhållningssätt för hur förtätning ska ske samt hur tillkommande bebyggelse bör anpassas till befintlig bebyggelse och landskap, om än i mycket svepande och allmängiltiga ordalag.

Avsnitten som behandlar kulturmiljö och historia beskriver övergripande byarnas historia men utan beskrivning och karaktärisering av bebyggelse och byggnadsstrukturer. Bedömning av kulturhistoriskt värde bör inte göras utan analys av kulturmiljön, något som ett framtida bevarande- och utvecklingsprogram kan vara till hjälp för.

I MKB har en sammanställning av kommunens kulturmiljövärden lyfts fram på ett bra sätt. Förslaget till översiktsplan med mer detaljerad information om kulturmiljövärden, fornlämningar och hänvisning till kulturmiljölagen (KML) är väl genomförd. Utformningen av den digitala översiktsplanen (med interaktiva kartor) är mycket välgjord.

Kommunen kan dock ge mer specifika hänvisningar och förklaring till KML (ungefär som hänvisningarna till miljöbalken). För forn- och kulturlämningar skulle det i så fall gälla till exempel förklaring till allmän hänsyn till kulturhistoriska lämningar (inte fornlämningar) enligt 1 kap KML och vidare hänvisning till lämpliga paragrafer i 2 kap KML gällande fornlämningar. Behöver ni hjälp med detta, kan ni kontakta någon av Länsstyrelsens arkeologer.

Vidare ser Länsstyrelsen gärna att kommunen lägger in en allmän text om att exploatering kan behöva föregås av arkeologiska insatser (utredningar och/eller undersökningar) och att kontakt med Länsstyrelsen angående detta, bör ske i ett så tidigt skede som möjligt. Detta kan till exempel läggas in under avsnittet Förordnanden, skyddsområden och övrigt planeringsunderlag/Fornlämningar.

Naturmiljö

När kommunen beskriver översiktsplanens påverkan på naturmiljön handlar det i stor utsträckning om påverkan på ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster handlar om hur människan på olika sätt använder naturen för sina egna syften. Men kommunen bör inte blanda ihop hur planen påverkar människans möjlighet att utnyttja naturen med planens påverkan på naturen själv. Båda har betydelse för samhällets framtid och möjlighet att utvecklas, men Sverige har också miljömål om att bevara och gynna naturen och dess mångfald av vilda arter helt oberoende av om dessa är nyttiga för oss människor eller inte.

Länsstyrelsen noterar att kommunen pekar ut de havsområden (T8 och T9) där Polargrund Offshores vindkraftspark är planerad att byggas som lämpliga för vindkraft. Detta är i enlighet med de statliga havsplanerna från Havs- och vattenmyndigheten. Men mycket mindre är känt om konsekvenserna av vindkraftparker till havs än på land, och det saknas information i planen om vilka naturvärden som påverkas av vindkraft till havs i Bottenviken och hur dessa naturvärden påverkas. Av planens miljökonsekvensbeskrivning framgår att dessa områden kan utgöra viktiga områden för växt- och djurliv, särskilt för vattenlevande arter. Länsstyrelsen anser att det inte finns tillräcklig information om konsekvenserna för naturmiljön och de arter som lever eller passerar där för att kunna avgöra om det är lämpligt med vindkraftsproduktion i dessa områden.

Det område som pekas ut för vindkraft på Storön (T7) ligger strax intill ett område som har inventerats av Länsstyrelsen och pekats ut som ett område med mycket höga naturvärden. Länsstyrelsen är tveksam till om detta är lämpligt och anser i sådana fall att det behövs ytterligare utredning av hur en eventuell ytterligare utbyggnad av vindkraft på platsen skulle påverka naturen på ön.

Mångfunktionellt bebyggelseområde M7 är avsett att vara ett utvecklingsområde för handel och centrumverksamhet med en rastplats med laddningsstation för tyngre fordon. I delar av området nära Näsbybäcken och E4:an har högre naturvärden hittats vid naturvärdesinventering. I planen beskrivs området som odlingsmark och på flygfoton ser området huvudsakligen ut att bestå av öppen åkermark, vilket i allt större utsträckning är en bristvara i länet. Öppen jordbruksmark är ofta kopplad till hög biologisk mångfald, särskilt om området har använts för småskaligt jordbruk under lång tid. De utspridda hölador som enligt flygfoto verkar finnas i området tyder på att marken har brukats länge. Kommunen anger i miljökonsekvensbeskrivningen att produktiv jordbruksmark inte ska tas i anspråk enligt planen. Länsstyrelsen är tveksam till att denna föreslagna markanvändning är lämplig och anser att konsekvenserna med avseende både på hur naturvärdena kommer att påverkas och på den långsiktiga lokala och regionala livsmedelsförsörjningen behöver utredas närmare.

M6 på andra sidan vägen, som också är utpekad som utvecklingsområde för handel, ser på flygfoton också ut att mest bestå av öppen odlingsmark, men är mindre än M7.

Kalix kommuns svar på kulturmiljö/arkeologi och naturmiljö

Planbeskrivningen har utvecklats med hänvisningar till KML och planen har även kompletterats med en allmän text om att exploatering kan behöva föregås av arkeologiska utredningar och/eller undersökningar.

Planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen har utvecklats till att beskriva planens påverkan på naturen själv, utöver ekosystemtjänster.

Miljökonsekvensbeskrivningen har utvecklats till att beskriva de potentiella konsekvenserna för naturmiljön vid en etablering av havsbaserad vindkraft (T8 och T9).

Det utpekade området T7 utgör endast en utveckling av befintliga verk som finns där idag. Kommunen anser därmed att utvecklingsområdet T7 bör vara kvar eftersom området redan är ianspråktaget och att det endast handlar om att förnya verken och inte ta ny mark i anspråk.

Utveckling av område M7 har motiverats tydligare i planbeskrivningen samt i miljökonsekvensbeskrivningen. I mark- och vattenanvändningskartan har det även förtydligats att hänsyn ska tas till de höga naturvärdena som finns i anslutning till område M7. Vidare har beskrivningen av jordbruket utvecklats generellt i planförslaget vilket innebär att det tydligare framkommer hur kommunen generellt ställer sig till utveckling inom jordbruket.

Område M6 är redan detaljplanlagt och därför kommer området fortsättningsvis pekas ut som utvecklingsområde.

Förorenade områden

Länsstyrelsen anser att förorenade områden bör redovisas i en karta tillsammans med riskklassning och ytterligare relevant information om objekten.

Miljökvalitetsmål

Att främja den samiska markanvändningen i kommunen medför indirekt att främja och förutsättningarna för biologisk mångfald och välfungerande ekosystem. Förutom *storslagen fjällmiljö* har den samiska markanvändningen betydelse för *Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag*. Renskötselns bidrag till miljökvalitetsmålen hade kunnat tydliggöras bättre i planen.

Civil luftfart

I översiktsplanen nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten, endast Försvarsmaktens regler nämns. Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att Luftfartsverket (LFV) och Försvarsmakten remitteras i dessa ärenden.

LFV anger att följande gäller för civil luftfart: Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, vindkraftverk, skyltar, konstverk, byggnader etcetera som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till LFV. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö ska även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

Kalix kommuns svar på förorenade områden, miljökvalitetsmål och civil luftfart

Potentiella förorenade områden redovisas redan i en karta tillsammans med riskklassningen och relevant information om respektive objekt, se kapitel *Klimat, hälsa och säkerhet*.

Renskötselns bidrag till miljökvalitetsmålen har tydliggjorts i planbeskrivningen samt i miljökonsekvensbeskrivningen.

Beskrivningen av flyghinder för den civila luftfarten och vad som gäller har lyfts fram i planbeskrivningen.

MKB

Klimatanpassning

På sidan 45 i MKB står "*Ny bebyggelse längs kusten och älvarna där översvämningsrisk finns ska alltså placeras med lägsta sockelhöjd på +2,5 m ö.h. (RH 2000).*" Det bör förtydligas att vid översvämningsrisk längs älvarna ska det inte utgå från lägsta sockelhöjd +2,5 m ö.h. utan från älvens beräknade vattenstånd.

Rennäring

Bedömningen av planens konsekvenser behöver utgå från en helhetssyn, där samebyns hela markanvändning, områdets funktion samt kumulativa effekter från all exploatering ingår. Information och kunskap om renskötselns tidigare, nuvarande och framtida bedrivande inom aktuell sameby behövs för att förstå påverkan på både kort och lång sikt för renskötseln.

Miljökonsekvensbeskrivningen hade också behövt behandla sociala och kulturella effekter samt rennäringens möjligheter till klimatanpassning. Även samebyarnas renbruksplan och miljökvalitetsmål (Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv, Myllrande våtmarker, Levande skogar samt Levande sjöar och vattendrag) samt de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 ska beaktas.

Övrigt

Tydlighetskrav PBL

Det tidigare tematiska tillägget till översiktsplanen där LIS-områden pekas ut kommer att gälla även i fortsättningen. Länsstyrelsens åsikter när det gäller de tidigare utpekade LIS-områdena har inte förändrats. Inga nya LIS-områden har pekats ut i den här översiktsplanen. Men kommunen anger att de extra särskilda skälen för LIS-områden i 7 kap. 18 d § miljöbalken ändå borde kunna tillämpas för område M18 vid Kamlunge som är avsett att vara ett utvecklingsområde för besöksnäringen, fast kommunen inte har pekat ut området som ett LIS-område. Kommunen pekar alltså i praktiken ändå ut området som ytterligare ett LIS-område. Det blir då oklart exakt vilka områden som Kalix kommun egentligen pekar ut som LIS-områden i sin översiktsplan, vilket riskerar att i onödan försvåra prövning av strandskyddsärenden. Länsstyrelsen anser att om kommunen vill peka ut ytterligare ett område som LIS-område bör det tematiska tillägget till översiktsplanerna där LIS-områden pekas ut uppdateras.

Redaktionella synpunkter

I kartan under "Hälsa och säkerhet" finns det ett lager som heter "Ej Riskklassade", blev lite felstavat där.

Risk och sårbarhet: I kartan "Ras, skred, erosion och ravin" finns ett lager som heter "Eroderbarhet" den är väldigt svår att tyda. Färgerna är svåra att skilja åt, speciellt mellan de två högsta klassningarna. Sedan är uppbyggnaden av de olika klassningarna förvirrande, från "Ingen eller mycket låg eroderbarhet" till "Viss eroderbarhet", vad menas med viss eroderbarhet?? då den enligt skalan ska ses som den högsta klassningen, men klassningen som kommer innan är "potentiellt hög eroderbarhet".

Sedan finner vi inget område för någon typ av Skredärr, kan innebära att det ej finns (men i sådana fall bör det inte finnas med i legenden) eller så kan det ha försvunnit från kartan, eller inte nog tydlig visualisering så det är omöjligt att finna.

Kalix kommuns svar på MKB, övrigt och redaktionella synpunkter

Beskrivningar och ställningstaganden för bebyggelse inom områden för översvämningsrisk har ändrats och utvecklats både i planbeskrivningen och i miljökonsekvensbeskrivningen. Bebyggelse längs kusten utgår fortsatt från lägsta sockelhöjd men däremot har bebyggelse längs älven ändrats till att förhålla sig till älvens beräknade vattenstånd.

Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med mer information och kunskap baserat på renskötselns tidigare, nuvarande och framtida bedrivande genom dialog och insamling av mer underlag för rennäringen markanvändning. Vidare har miljökvalitetsmålen och Agenda 2030-målen utifrån rennäringens perspektiv lyfts tydligare i planen.

Beskrivningen av särskilda skälen för LIS-områden i 7 kap. 18 d § miljöbalken är borttaget från utvecklingsområdet M18 i Kamlunge.

Alla synpunkter kring de redaktionella delarna har ändrats.

3.2 REGION NORRBOTTEN

inkom 2024-08-30

Regionen anser att Kalix kommuns nya förslag på Översiktsplan är väl genomarbetad och tilltalande att ta del av. Regionen är positivt inställd till att kommunerna genomför en kontinuerlig översiktsplanering, då en aktuell Översiktsplan skapar möjligheter för en hållbar och samspelt utveckling av vårt län. Planförslaget är digitalt och följer Boverkets ÖP-modell, vilket är positivt för framtida samordning av kommunerna i länet.

Regionen anser att det digitala planförslaget gjorts användarvänligt genom att kommunen i inledningen har beskrivit hur tjänsten ska användas.

Regionen noterar att kommunen haft bra engagemang i sin tidiga medborgardialog, framför allt med målgruppen unga (10–19 år) som många gånger kan vara svåra att engagera i strategisk planering. Det är en särskilt viktig målgrupp att beakta då översiktsplanen är långsiktig.

Kommunen har en genomarbetad och tydlig utvecklingsinriktning med tillhörande kartbild. Utvecklingsinriktningen visar på samband utanför kommunens gränser vilket Region Norrbotten ställer sig positivt till då det underlättar arbetet för ett sammanhållet län. Kommunen har tydligt beskrivit sina ambitioner utifrån bebyggelse, natur och friluftsliv och kommunikationer. Särskilt positivt är att kommunen har kunnat inkludera aspekten natur och friluftsliv och att visa på gröna samband likväl som grå.

Regionen står bakom kommunens ambition om att förstärka viktiga stråk och noder. Region Norrbotten ser positivt på hur kommunen hanterar bostadsförsörjningsfrågan. Dels på att kommunen pekar ut platser för ny bostadsbebyggelse och platser där LIS-skälet kan användas för landsbygdsutveckling. Men framför allt att kommunen gör ett krafttag gällande ödehusen som kommunen beskriver både som en möjlighet och ett hinder för utveckling.

Regionen ställer sig även positiv till att kommunen pekar ut ny verksamhetsmark i närhet av viktiga transportinfrastrukturstråk, exempelvis i Töre då detta kan komma att behövas för att möta behov kopplat till pågående industriutveckling.

Utvecklingsförslag till granskning

Eftersom den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är under omarbetning så föreslår Region Norrbotten att kommunen bevakar framtagandet av den nya strategin och om möjligt anpassar översiktsplanens regionala mål till granskningsskedet så att det speglar den nya RUS:en som beräknas att beslutas under 2025.

Ett utvecklingsförslag till granskningsversionen på översiktsplan är att utvecklingsinriktningskartan finns i GIS-format i "utforska kartan". Region Norrbotten ser samordningsfördelar i att i framtiden kunna studera alla kommuners C vilket underlättas genom att de också finns i GIS format.

Regionen ser positivt på att Kalix vill bidra till energiförsörjningen genom att peka ut flera olika områden för vindkraft både på land och vatten i kommunen. Regionen ser inte att Kalix hanterar frågan kring solkraft, finns det något intresse för solkraft i kommunen och behövs det några riktlinjer eller utpekade områden i mark och vattenanvändningskartan för den utvecklingen i framtiden?

Kommunen belyser viktiga regionala strategier och planer samt visar på att dessa genomsyrat framtagandet av översiktsplanen. Kommunen har även inkluderat barnens perspektiv i den fysiska planeringen i enlighet med barnkonventionen. Gällande avsnittet om Gestaltad livsmiljö hade Region Norrbotten gärna sett en koppling till hur Kalix kommer arbeta med exempelvis offentlig konst och "en procentsregeln" framåt. På sida 43 finns ett avsnitt om "Kultur och kulturmiljö" i Kalix. Avsnittet tar ett bra grepp om att beskriva nuläget för området inom kommunen och visar på en framtida riktning och vision. Detta hade önskats för arkitektur, design, formgivning och offentlig konst i den byggda miljön också. Region Norrbotten har möjlighet att stötta kommunen inom området till granskning eller vid framtagande av kulturmiljöprogram om det finns ett behov.

Serviceorter är viktiga för att skapa och upprätthålla en livsmiljö där fler kan bosätta sig. Morjärv och Vitvattnet är utpekade som utbyggnadsområden men inte som serviceorter i planens utvecklingsinriktningar. Regionen hade sett det som positivt att dessa områden även hade pekats ut som serviceorter då där finns både dagligvarubutiker och drivmedelsstationer. Det har även nyligen öppnat en dagligvarubutik i Påläng.

Kalix kommuns svar på Region Norrbottens yttrande

Kalix kommun bevakar framtagandet av den nya regionala utvecklingsstrategin så mycket det går, dock är strategin fortfarande under uppbyggnad vilket gör att det är svårt att inkludera den i sin helhet i Kalix översiktsplan. Förhoppningsvis hinner utvecklingsstrategin bli färdig så att den kan inkluderas i översiktsplanen innan antagande.

Den befintliga utvecklingsinriktningskartan behålls i sin ursprungliga form eftersom den anses vara visuellt tydligare och mer ändamålsenlig än om den endast skulle omarbetas till GIS-format. Kommunen inser dock fördelen med att kunna analysera regionens utvecklingsinriktningskartor tillsammans och har därmed konverterat utvecklingsinriktningskartan så att det även finns som GIS-format så att det kan utgöra underlag i den regionala utvecklingen. GIS-format av kartan finns i kapitlet *Utforska kartan*. Kommunen ser den ursprungliga kartan som den huvudsakliga, medan GIS-kartan fungera som ett komplement i den regionala utvecklingen.

Angående solkraft avser Kalix kommun i nuläget att inte peka ut det i mark- och vattenanvändningskartan, dels för att vi inte har underlag för lämpliga områden för större storskaliga anläggning, dels på grund av intressekonflikter med bland annat jordbruksmark. Kommunen ser däremot positivt på en utveckling av solkraft i mindre skala, som exempelvis på hustak och fasader och detta har förtydligats i planbeskrivningen.

Avsnittet om *Gestaltad livsmiljö* har utvecklats till att beskriva hur Kalix kommun övergripande avser arbeta med denna aspekt framöver. Kalix kommun ser gärna att Regionen stöttar i frågor som rör arkitektur, design, formgivning och offentlig konst i den byggda miljön vid framtagande av kulturmiljöprogram som Kalix kommunen avser ta fram.

Kommunen håller med om att Morjärv och Vitvattnet bör pekas ut i utvecklingsinriktningen som områden som är viktiga för omkringliggande områden. Kommunen har därför valt att peka ut Morjärv och Vitvattnet som servicepunkter, vilket innefattar likande funktion som serviceorter men inte i samma omfattning. Dessa två områden anses skilja sig en del mot övriga utpekade serviceorter och därmed beskrivs dom på ett annat sätt.

3.3 ÖVRIGA MYNDIGHETER

Svenska kraftnät, inkom 2024-05-20

Svenska kraftnät anser att transmissionsnätet bör tydliggöras i mark- och vattenanvändningskartan och inkluderas i teckenförklaringen, samt särskiljas från distributionsnätet.

För närvarande utreder Svenska kraftnät huruvida befintlig 400 kV-ledning behöver systemförstärkas, vilket innebär att ytterligare markanspråk för transmissions-nätet kan behövas i anslutning till befintlig ledning.

Svenska kraftnät har ledningsrätt för befintlig ledning. Detta innebär att åtgärder och/eller verksamheter som inskränker Svenska kraftnäts anläggningar inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätt. Planerade utbyggnadsområden inom Svenska kraftnäts ledningsrättsområde är därför inte lämpligt.

Då översiktsplanen är vägledande för efterföljande planering och prövning anser Svenska kraftnät att översiktsplanen bör kompletteras med information om när samråd med Svenska kraftnät ska ske.

Kalix kommuns svar på Svenska kraftnäts yttrande

Transmissionsnätets 400kV-ledningen som går genom kommunen har synliggjorts i mark- och vattenanvändningskartan och informationen om att transmissionsnätet kan komma att behöva systemförstärkas har lagts till i planbeskrivningen.

Planbeskrivningen har kompletterats med att beskriva när samråd bör ske med Svenska kraftnät.

Statens fastighetsverk, inkom 2024-05-28

SFV anser att den digitala översiktsplanen och den samlade plankartan har ett tydligt upplägg. Kartvyn är tydlig i sin redovisning och för de olika ytorna som finns i mark- och vattenanvändningskartan kan läsaren få upp olika informationsrutor som beskriver bland annat vilken markanvändning en viss yta är planerad för samt vilken hänsyn som behöver tas i den kommande planeringen. Informationsrutorna innehåller även en kortfattad beskrivning vilka ställningstaganden och konsekvenser som blir aktuella inom platsen.

SFV konstaterar att flertalet av de fastigheter som SFV förvaltar inom Kalix kommun bedöms endast bli marginellt berörda av de framtagna översiktsplaneförslaget. De 60-tal kronolholmar som SFV förvaltar i Kalix skärgård är huvudsakligen redovisade med kartsiktet *Natur och friluftsliv* eller *Landsbygd och areell näring* i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta. På de få ställen där det redan finns bebyggelse föreslås ingen utvecklad markanvändning utan dessa är redovisade med kartsiktet pågående bostadsbebyggelse.

SFV kan dock konstatera att det är en fastighet som bedöms bli mer berörd av planförslaget. I Edet vid Kamlungeforsen förvaltar SFV skogsfastigheten Kamlungeledet 1:1/Västanfors 1:18. Området är redovisat som pågående markanvändning för *Natur och friluftsliv* i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta vilket SFV anser är positivt.

Väster om SFV:s fastighet Kamlungeledet 1:1/Västanfors 1:18 finns ett område redovisat som utvecklingsområde *M18 Kalix Älvdal, Kamlunge*. Det framgår av handlingarna att avsikten är att kunna möjliggöra en utvecklad användning för *Mångfunktionell bebyggelse* i form av *besöksanläggning* inom detta område.

SFV vill informera om att SFV:s fastigheter är FSC-certifierade och SFV förvaltar sina skogar och marker på ett långsiktigt hållbart sätt genom att följa FSC-standarden för skogsbruk i Sverige. SFV vill därför framhålla att SFV:s fastigheter inte får påverkas negativt av den föreslagna markanvändningen vid Kamlungeforsen. SFV vill förtydliga att för SFV:s del är det viktigt att även fortsättningsvis ha kvar möjligheten att välja de åtgärder som krävs inom skogsskötsel för att kunna bevara de skogliga värdena även för framtida generationer. SFV förbinder sig inte heller att avsätta mark till andra ändamål i detta skede.

SFV noterar i övrigt att fyrtornet Malören inte är redovisad som ett byggnadsminne under kartsiktet *Förordnanden – Kulturmiljö och landskap, Byggnadsminne*. SFV anser detta ska kompletteras till granskningsskedet samt att det i handlingarna även justeras så att det framgår att fyrtornet Malören omfattas av förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen (FSBM).

Kalix kommuns svar på Statens fastighetsverks yttrande

Mark- och vattenanvändningskartans kartlager *Förordnanden* har kompletterats med byggnadsminne för Malörens fyr torn.

Kalix kommun anser att en utveckling av område M18 Kalix Älvdal, Kamlunge inte skulle påverka SFV:s fastighet Kamlungeledet 1:1/Västanfors 1:18 negativt eftersom M18 (nuvarande M9) är beläget angränsande till SFV:s fastighet. Kalix kommun anser att en utveckling av område M18 (nuvarande M9) skulle kunna bidra till ett mer tillgängligt friluftsliv för både lokalbefolkningen och besöksnäringen.

Försvarsmakten, inkom 2024-06-07

Beskrivning av riksintressen

Försvarsmakten saknar delar av texterna tillhörande de olika påverkansområdena på s.137 vilket gör befintliga stycken missvisande. Meningarna tillhör ett stycke och tagna ur sin kontext blir styckena i översiktsplanen felaktiga. Kommunen bör ändra texten så att den ger en korrekt beskrivning. De fullständiga meningarna återfinns i riksintressekatalogen för totalförsvarets militära del.

Exempelvis står enbart följande för beskrivning av påverkansområde buller eller annan risk " [...] är ett område vars utbredning kan sträcka sig utanför det geografiska område som utgör själva riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del." Det som är av vikt gällande påverkansområde buller eller annan risk är att kommunen i planer tar hänsyn till att: *Inom detta påverkansområde kan den verksamhet som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse påverka omgivningen, genom exempelvis buller eller andra risker. [...] Inom ett påverkansområde för buller eller annan risk riskerar exempelvis tillkomst av störningskänslig bebyggelse (bostäder, skolor och vårdlokaler) skada riksintresset eller området av betydelse.*

Vidare är beskrivningen av riksintresse på land är missvisande. I översiktsplanen står följande *"Öppet redovisade områden av betydelse på land kan exempelvis vara verksamhetsområden, anläggningar eller områden med infrastruktur"*. Försvarsmakten kan utlysa markområden där anläggningar eller områden av infrastruktur finns för att de bedöms att det markområdet är av vikt. Majoriteten av riksintresse på land för totalförsvarets militära del utgörs även av övning- och skjutfält. Detta framkommer inte i kommunens text och Kalix kommun bör använda sig av den förklaring som finns i riksintressekatalogen för totalförsvarets militära del: *Öppet redovisade riksintressen på land kan exempelvis vara skjutfält, flygplatser, övningsfält eller skjutbanor. Riksintressen för totalförsvarets militära del har pekats ut för att skydda omistliga verksamhetsområden eller funktioner som krävs för att säkerställa att Försvarsmakten kan upprätthålla och utveckla ett militärt försvar av Sverige.*

Det kan med fördel framgå i översiktsplanen vad riksintresse på land för totalförsvarets militära del utgörs av i Kalix kommun. Det vill säga en kort text om riksintresset *Lomben och Orreträsk skjutfält* (TM0070) samt Gubbnäsuddens läger som ingår i riksintresset för *Lomben och Orreträsk skjutfält*. Text kan med fördel hämtas ur riksintressekatalogen för Norrbottens län. Försvarsmakten anser att detta kan medföra en större förståelse när plan- och bygglovsärenden bereds i kommunen.

Påverkansområde övrigt beskrivs som *"Ett påverkansområde övrigt är ett område kring ett riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del."* Det som är av vikt gällande påverkansområde övrigt är att kommunen i planeringen tar hänsyn till att: *Uppgifter om den exakta lokaliseringen av riksintresset eller området av betydelse samt uppgifter om vilken verksamhet som bedrivs där omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).*

Utbyggnadsområden

Kommunen beskriver på s.136 att planerade utbyggnadsområden inte bedöms utgöra skada på riksintresset. Försvarsmakten uppmärksammar att kommunen på s.49–51 beskriver att en inventering av obebodda hus har gjorts och att det finns planer på att möjliggöra för nya familjer att bosätta sig i dessa. En del av dessa hus ligger innanför *påverkansområde för buller eller annan risk* tillhörande riksintresset *Lombens och Orrträskes skjutfält* (TM0070). Försvarsmakten anser att kommunen inte bör arbeta aktivt för att tillsätta fler boende inom området. Detta då Försvarsmaktens inriktning för störningskänslig bebyggelse inom *påverkansområde buller eller annan risk* för närvarande är att befintliga bostäder får finnas kvar men att myndigheten generellt sett motsätter sig ny eller utökad störningskänslig bebyggelse. Anledningen är risken för bullerstörningar överskridande dimensionerande gränsvärden och därmed påverkan på närmiljön för boende i området samt risk för påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. Riksintresset *Lombens och Orrträskes skjutfält* utpekade som intressant för både nationella och internationella förband att öva mer på och hur fältet framgent kommer att utvecklas är idag inte fastställt.

Vidare uppmärksammar Försvarsmakten att kommunen på s.60–61 pekat ut Vitvattnet som utbyggnadsområden för landsbygdsutveckling. Vitvattnet är beläget inom *påverkansområde för buller eller annan risk* tillhörande riksintresset *Lombens och Orrträskes skjutfält* (TM0070) och riskerar skadlig bullerpåverkan för boende inom området samt skada på riksintresset. Försvarsmakten anser Vitvattnet olämpligt för ny bebyggelse och uppmärksammar kommunen på att Försvarsmakten generellt är mycket restriktiv till utökad störningskänslig bebyggelse inom *påverkansområde för buller eller annan risk*.

Vindkraft

Försvarsmakten har inte gjort någon bedömning av risk för skada på riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del avseende utpekade områden för vindkraft med hänsyn till försvarssekretess och de uppgifter en sådan bedömning i detta skede riskerar röja. En sådan bedömning görs därför först i ett senare skede då tillstånd enligt miljöbalken eller bygglov enligt plan- och bygglagen söks för uppförande av vindkraftverk.

Försvarsmakten vill därför upplysa kommunen om att det finns en risk för att de områden som i dagsläget är utpekade som lämpliga för vindkraft i översiktsplanen innebär påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del.

Kommunen beskriver att intresset för havsbaserad vindkraft har ökat samt att en av anledningarna till att vindkraft inte etablerats varit på grund av att Försvarsmakten avstyrkt tidigare initiativ. Försvarsmakten påtar sig även om det är av vikt att säkerställa energibehovet måste hänsyn tas till riksintressen för totalförsvarets militära del samtidigt som det inte är Försvarsmakten som tar beslut gällande vindkraft.

För att säkerställa att eventuella etableringar av vindkraft inte hamnar i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) måste en förfrågan alltid ställas till Försvarsmakten i kommande skeden.

Övriga medskick

Administrativa synpunkter

Försvarsmakten föreslår att Kalix kommun byter ut rubriken *Totalförsvaret* på s.135 till *Totalförsvarets militära del* eller skapar underrubriken *Totalförsvarets militära del*. Detta då stycket enbart beskriver totalförsvarets militära del och inte totalförsvarets civila del där MSB är sektorsmyndighet.

På kartan över riksintressen för totalförsvarets militära del på s.136 framgår att kommunen omfattas av påverkansområde för väderradar. Gränsen för påverkansområde väderradar ligger i nära anslutning till den västra kommungränsen, men inte inom kommunen. Således kan Kalix kommun ta bort stycket om påverkansområde väderradar från s.137.

Övrigt

Försvarsmakten är mycket positiv till att kommunen lyfter vikten av hänsyn till krisberedskap och civilförsvär på s.15 samt att det är av vikt att kunna stödja Försvarsmakten. Försvarsmakten är även positiv till skrivningen om totalförsvarets verksamhet i området på s.120.

Försvarsmakten del 2, inkom 24-08-23

Försvarsmakten har lämnat ett yttrande med synpunkter på översiktsplanen och det är därefter kommunen som får göra bedömningen kring vilka synpunkter som omhändertas och bidra till en eventuell revidering. I yttrandet framgår att det är Försvarsmaktens inriktning att det inte ska tillkomma fler boende inom påverkansområde för buller eller annan risk med tanke på de bullernivåer som påverkansområdet utsätts för. Försvarsmakten avser i dagsläget inte lösa in den typen av bebyggelse utan syftet i yttrandet var att tydligt uppmärksamma kommunen på att området är bullerutsatt och att Försvarsmakten har en generellt restriktiv hållning till utökning av boendemöjligheter inom detta område. Om inflyttning sker önskar Försvarsmakten att nyinflyttade informeras om detta samt att Försvarsmakten med stor sannolikhet kommer motsätta sig ny eller utökad störningskänslig bebyggelse.

Försvarsmakten kan tyvärr inte på förhand bedöma vilka åtgärder som potentiellt riskerar skada på riksintresset vilket är anledningen till att riksintressesystemet används där alla plan- och bygglovsärenden ska remitteras Försvarsmakten inom påverkansområde för buller eller annan risk samt påverkansområde övrigt. Försvarsmakten önskar tydliggöra att myndigheten inte automatiskt lämnar erinran i dessa fall utan enbart det som bedöms riskera skada på riksintresset. Liksom ovan kommer Försvarsmakten med stor sannolikhet kommer motsätta sig ny eller utökad störningskänslig bebyggelse. Nackdelen med en policy är att denna snabbt blir inaktuell. Gällande lagstiftning kan ändras och förändringar i omvärldsläget kan ske. Därför ser Försvarsmakten fortsatt att rådande riksintressesystem är välfungerande för att skydda riksintressena som återfinns i Kalix kommun.

Under samrådsperioden har Kalix kommun fått förfrågan angående utbyggnad av vindkraftverk i kommunens nordvästra del inom SCA:s markområden som finns inom Lågflygningsområde med påverkansområde. Försvarsmakten har tittat på alla bifogade kartor, även den uppdaterade, och noterar att alla områden ligger inom lågflygningsområde. Försvarsmakten genomför analyser i varje enskilt fall och kan tyvärr inte peka ut lämpliga områden för vindkraft på förhand. Detta då de icke utpekade områdena skulle göra det tydligt var Försvarsmakten har intressen och därmed möjliggöra kartläggning av sekretessbelagd information vilket kan riskera skada på landets försvar eller vålla fara för rikets säkerhet. Försvarsmakten har redan gjort en analys av området vilket är anledningen till lågflygningsområdets förekomst och Flygvapnets nyttjande av området idag. Uppförande av höga objekt inom detta område riskerar att skada Försvarsmaktens verksamhet. Därför önskar Försvarsmakten fortsatt bedöma varje enskilt fall enligt rådande praxis. Dock ser Försvarsmakten gärna att kommunen informerar sökande part om lågflygningsområdets förekomst och olämpligheten i uppförande av höga objekt inom detta. Försvarsmakten förespråkar ett utvecklat system när det gäller energiutvecklingen och arbetar med frågan men idag finns ännu ingen lösning.

Kalix kommuns svar på Försvarsmaktens yttrande

Planbeskrivningen har reviderats utifrån yttrandena kring beskrivningar av riksintressen samt tagit bort stycket om påverkansområde väderradar. Rubriken *Totalförsvaret* är kvar men rubrikerna *Totalförsvarets militära del* samt *Totalförsvarets anläggningar, civila delen* har lagts till.

Kommunen har valt att peka ut Vitvattnet som en servicepunkt vilket innebär att kommunen anser att området är viktigt att utveckla utifrån den service och funktion som platsen har för omgivningen. Utbyggnadsområdet har tagits bort från utvecklingsinriktningskartan och bytts ut till att utgöra en servicepunkt. Detta innebär att kommunen fortsatt ser en utveckling av området med fokus på service och funktion och utveckling av bebyggelse i samexistens och hänsyn till de riksintressen som finns. Kommunen anser fortsatt att arbetet med obebyggda hus bör fortsätta och LIS-områdena i LIS-planen är fortsatt gällande men där hänsyn ska tas till riksintressena i området. Kommunen har tydliggjort att utvecklingen ska ske med hänsyn till de riksintressen som finns och utveckling av bebyggelse ska anpassas till buller eller annan risk och att alla ärenden oavsett höjd ska remitteras Försvarsmakten. Kalix kommun anser dock att staten bör ta ansvar för den bebyggelse som anses utgöra påtaglig skada och som inte anses lämplig och därmed inte kan utvecklas.

För de utpekade vindkraftsutvecklingarna har planbeskrivningen förtydligats med kommunens bedömning vad gäller påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del.

Vattenfall, inkom 2024-07-04

Vattenfall Eldistribution har elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät och lokalt elnät med en spänningsnivå på 0,4 kV till 145 kV, både ledning i luft och ledning i mark inom Kalix kommun.

I planbeskrivningen på s.79 framgår: "Vattenfall planerar att bygga om ställverket i Vånafjärden och behöver därför ett markreservat för detta ändamål, område T4." Detta stämmer och dialog pågår i ärendet.

Vattenfall Eldistribution lämnar följande synpunkter vad gäller elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät:

- Flytt eller förändring av befintliga regionnätsledningar kan innebära att ny linjekoncession måste sökas. Att ansöka om linjekoncession är en omfattande process som tar flera år att genomföra. Det är inte heller säkert att koncession ges för en ny ledning/ledningssträckning.
- Vid behov av ombyggnad av ledningar inom regionalt elnät vilka är linjekoncessionspliktiga ledningar är det troligt att ny koncession behöver sökas vilket är tidskrävande.
- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå upp till 55 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 10 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk.
- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå över 55 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 20 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk samt ur ett underhållsperspektiv.
- Utöver detta säkerhetsavstånd (20 m) tillkommer tillämpningen av försiktighetsprincipen för frågan kring elektriska och magnetiska fält (EMF). Vattenfall Eldistribution rekommenderar att ny bebyggelse där människor stadigvarande kan antas vistas, tex bostäder och kontor, inte uppförs närmare än 50 meter från ledningens närmaste anläggningsdel. Detta för att minimera eventuell framtida oro etcetera hos de boende.
- Tillkommande solenergianläggning ska placeras minst 20 m (landsbygd) eller 10 m (tätort) från närmaste fasledare vid icke direktjordad luftledning med en spänningsnivå upp till 100 kV med hänsyn till TSN nr 21.
- Tillkommande solenergianläggning ska placeras minst 50 m (landsbygd) eller 20 m (tätort) från närmaste fasledare vid direktjordad luftledning med en spänningsnivå över 100 kV med hänsyn till Telestörningsnämnden (TSN) nr 21.
- Avståndet minst 20 m (landsbygd) eller 10 m (tätort) respektive avståndet 50 m (landsbygd) eller 20 m (tätort) hänför sig till att vid jordfel, till exempel åsknedslag, på luftledningen uppstår en förhöjd markpotential i ledningsgatan. Denna förhöjda markpotential får inte påverka angränsande anläggningar så att skador uppstår på dessa. Den förhöjda markpotentialen får heller inte medföra fara för person som befinner sig invid anläggning placerad i närområde till luftledningen.
- Regionnätsledningar förlagda i mark ska inom kvartersmark skyddas med u-område i detaljplan.

Vattenfall Eldistribution lämnar följande synpunkter vad gäller elnätanläggningar med beteckningen lokalt elnät:

- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå upp till 24 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 10 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk.
- Nya exploateringar medför ett behov av både nya ledningar och nya nätstationer för elförsörjning. Nya ledningar är i stort sett alltid markförlagda kablar i tätbebyggt område men kan vara både markförlagda kablar och ledningar byggda i luft på landsbygden.
- För att undvika magnetfält ska avstånd från station till stadigvarande vistelse vara minst 5 meter. För att undvika brandrisk ska avstånd mellan station och brännbart material vara minst 5 meter.
- En tumregel är att längsta kabelväg från nätstation till anslutningspunkt är cirka 200 m. Det kan dock variera beroende på nätstationens kapacitet och områdets elförbrukning.

Vattenfall Eldistribution lämnar följande synpunkter vad gäller både elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät och lokalt elnät:

- För alla detaljer och anläggningar som placeras invid Vattenfall Eldistributions elnätanläggningar gäller att dessa skall placeras så att drift- och underhållsarbeten för elnätanläggning inte försvåras.
- Schaktning och sprängning får inte ske i närheten av Vattenfall Eldistributions elnätanläggningar utan att man i god tid inhämtat ledningsägarens medgivande.
- Arbetet med flytt, förändring eller annan ombyggnad av befintliga elnätanläggningar tillhörande Vattenfall Eldistribution, bekostas av, om inget annat avtalats, den som initierar en eventuell flytt, förändring eller ombyggnad.

Vid etablering av större solenergianläggningar krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar.

Vid etablering av större solenergianläggningar och vindenergianläggningar krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar.

Vid omvandling av fridshusområden till områden för åretruntboende krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar.

Vid utbyggnad av laddinfrastruktur krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar.

I översiktsplanen måste hänsyn tas till att det krävs både nya och förändrade intrång i geografin för att framtidssäkra den del av infrastrukturen som berör eldistribution.

Vid bildande av nya naturområden, till exempel naturreservat, Natura 2000-områden och vattenskyddsområden, gäller att restriktionerna inte får förhindra ledningshavaren att utföra de återkommande drift- och underhållsåtgärder som man är ålagda att utföra bland annat enligt gällande föreskrifter samt åtgärder som erfordras vid pågående driftstörning.

Vid planering av nya biotopskyddsområde måste hänsyn tas så att dessa inte omfattar ledningsgatan.

Kalix kommuns svar på Vattenfalls yttrande

Planbeskrivning har reviderats utifrån synpunkterna med den information som kommunen anser vara relevant i översiktsplanen.

Trafikverket, inkom 2024-07-05

Generella synpunkter

Översiktsplanen ger en god bild av hur mark- och vattenområden och infrastruktur ska användas, samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras i kommunen. Den digitala planen är användarvänlig och bidrar till en god förståelse för kommunens ställningstaganden.

Det är en styrka att kommunen ser och visar på ett sammanhang med omliggande kommuner och regioner.

Hur kommunen väljer att styra lokalisering av bostäder och verksamheter har betydelse för det framtida trafikarbetet på statligt vägnät, samt det kommunala vägnätet.

Trafikverket efterfrågar en tydligare strategi kring trafikfrågorna inarbetad i översiktsplanen.

Kommunen skriver i underlaget att transportinfrastrukturen är en stor tillgång för kommunen, men kan även vara begränsande då den kan innebära utmaningar kopplade till hälso- och säkerhetsfrågor. I kommunen finns flera osäkra trafikkorsningar och många in- och utfarter mot högtrafikerade vägar som kan innebär stor trafikfara med svåra olyckor som följd. En ny gatu- och trafikmiljöplan behöver tas fram som belyser dessa frågor närmare, vilket Trafikverket ser positivt på.

Vid utpekande av utvecklingsområden bör det finnas en beskrivning av effekter och konsekvenser på trafikarbetet samt en strategi för hur trafiksystemet bör utformas för att stödja samhällsutvecklingen i riktning mot uppsatta mål, inklusive de transportpolitiska målen.

Riksintressen för kommunikationer Väg E4 och väg E10, järnvägen och farleder ingår i riksintresse för kommunikationer, enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Kommunen skriver att områden som är av riksintresse för infrastruktur ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Infrastruktur

Framkomlighet och trafiksäkerhet

Transportinfrastrukturen är en stor tillgång för kommunen, men kan även vara begränsande då den kan innebära utmaningar kopplade till hälso- och säkerhetsfrågor. I planen skriver kommunen att det finns flera osäkra trafikkorsningar och många in- och utfarter mot högtrafikerade vägar som kan innebär stor trafikfara med svåra olyckor som följd. En ny gatu- och trafikmiljöplan behöver tas fram som belyser dessa frågor närmare. Trafikverket ser fram emot att arbeta tillsammans med kommunen i de fall statlig infrastruktur berörs.

Kommunen lyfter frågan om att kunna cykla parallellt med E4:an genom kommunen på ett trafiksäkert sätt. Kommunen bör i en nulägesbeskrivning/analys tydliggöra vilka möjligheter och hinder det finns för att kunna nyttja befintliga parallella vägar. Åtgärder på E4 finansieras av Nationella transportplanen. I dagsläget finns inga planer på investeringar.

Även en ny gång- och cykelväg pekas ut längs Järnvägsgatan samt parallellt med Björkforsvägen, från korsningen Järnvägsgatan- Björkforsvägen till Bjumisträsk. Åtgärder på dessa vägar (720, 721) finansieras av Länstransportplanen för Norrbottens län. I dagsläget finns inga planer på investeringar.

Miljökvalitetsnormer för luft och buller

Det är positivt att kommunen vid detaljplaneskedet av ny bebyggelse nära vägar med hög trafikintensitet, ska utreda effekterna för att säkerställa god luftkvalitet och att riktvärdena för trafikbuller ska underskridas. Kommunen ska verka för att miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller är god genom att aktivt medverka till ett minskat bilberoende. Detta sker genom att skapa möjligheter för hållbara transporter såsom prioritering av kollektivtrafiken samt gång och cykel. Även den tunga trafiken bör ledas utanför de centrala delarna av Kalix.

Funktionellt prioriterat vägnät

Trafikverket har pekat ut de vägar som är viktigast för nationell och regional tillgänglighet, så kallat funktionellt prioriterat vägnät. I översiktsplanen saknas en redovisning av funktionellt prioriterat vägnät.

Utveckling av statlig infrastruktur i samband med kommunala exploateringar

Trafikverket vill upplysa om att åtgärder som behöver göras i statens anläggning med anledning av exploateringar i närheten av anläggningen, utgör i regel tillägg till grundutförandet av den statliga anläggningen och ska då bekostas av annan part. Uppstår behov av åtgärder i statens anläggning föranlett av en exploatering kan det i ett senare skede bli aktuellt med avtal med tillhörande nyttofördelningsanalys, som tydliggör vem som ansvarar för genomförande och finansiering av åtgärder i statens anläggning.

Synpunkter på utpekade behov och utvecklingsområden

Allmänt nya planerade bostadsområden

Trafikverket har ett ansvar för att bidra till en hälsosam boendemiljö, bland annat minskat buller. Det är en följd av att Trafikverket ska bidra till att de transportpolitiska målen uppnås. Trafikverket anser att god ljudmiljö i första hand ska uppnås genom god samhällsplanering och inte genom uppförande av avgränsade skyddsåtgärder. I översiktsplanen är det viktigt att kommunen visar hur man avser att hantera buller-, vibrations- och trafiksäkerhetsfrågor i den fysiska planeringen för att bidra till en god och hälsosam boendemiljö.

Det är också viktigt att i ett tidigt skede se över hur anslutningar till statlig väg hanteras för att säkra framkomlighet och trafiksäkerhet. Trafikverket är restriktiva till nya anslutningar till statliga vägar och anser att befintliga anslutningar bör nyttjas i första hand. Kommunen bör också överväga åtgärder i det kommunala vägnätet, till exempel nya gator, som förbinder transportsystemet på lokal nivå för att i så stor utsträckning som möjligt hålla den lokala trafiken från den övergripande/genomgående.

Nya tomter vid Djuptjärn (S1)

Vid ett eventuellt kommande planarbete behöver bullerfrågan utredas för att riktvärdena för trafikbuller ska klaras. Eftersom både väg- och järnvägsbuller kan förväntas behöver båda trafikslagen utredas sammantaget med avseende på buller. Säkerhetsavstånd till järnväg och väg behöver också beaktas vid ett eventuellt kommande planarbete. Viktigt är också att förhindra s.k. spårspring vilket medför en säkerhetsrisk, exempelvis med stängsling.

Bostäder Koberget (S2)

Vid ett eventuellt kommande planarbete behöver bullerfrågan utredas för att riktvärdena för trafikbuller ska klaras. Eftersom både väg- och järnvägsbuller kan förväntas behöver båda trafikslagen utredas sammantaget med avseende på buller. Säkerhetsavstånd till järnväg och väg behöver också beaktas vid ett eventuellt kommande planarbete.

Viktigt är också att förhindra s.k. spårspring vilket medför en säkerhetsrisk. Positivt är att planerad bostadsbebyggelse i Djuptjärn och Koberget på gångavstånd till järnvägsstationen vilket kan bidra till en utökad användning av kollektivtrafiken.

LIS-områden

Trafikverket ser att säkerhetsavstånd till statliga vägar och järnvägar samt att utfarter till allmänna vägar ska begränsas så långt så möjligt kommer beaktas vid prövning av LIS-områden utanför utpekade områden. Riktvärdena för buller bör också beaktas vid prövning av LIS-områden nära statliga vägar och järnvägar.

Kombiterminalområde

Samråd kring detaljplanen har skett under 2023. Dock måste dialogen fortsätta för att utreda behov, möjligheter och förutsättningar för en väl fungerande anläggning.

Haparandabanan, Ny station Morjärv

Kommunen ser ett behov av att en av- och påstigningsplats vid järnvägen som passerar Morjärv skulle möjliggöra en utveckling av orten och skulle skapa enklare pendlingsmöjligheter och därmed förbättrade förutsättningar för att bo permanent i bygden.

Trafikverket anser att det först och främst måste finnas ett behov/resandeunderlag och ett trafikeringsupplägg som fungerar. Dialog med Regionala Kollektivmyndigheten i Norrbotten krävs. Uppskattningar som gjort för en investering är ca 60 Mkr. I nuläget har Trafikverket inte medel till detta.

Viltövergångar och stängsling på Haparandabanan

Kommunen pekar på att Järnvägssträckan Kalix-Morjärv saknar stängsel samt viltövergångar, vilket gör banan till en barriär för människor och djur. Persontrafiken på Haparandabanan startade år 2021 men det saknas i nuläget stängsel och viltövergångar längs sträckan Kalix-Morjärv.

Trafikverket har inventerat och utrett behovet av stängsling tillsammans med bland annat berörda samebyar. Därefter prioriteras de viktigaste som ska åtgärdas i ett första steg.

Kalix kommuns svar på Trafikverkets yttrande

Kalix kommun har tagit fram en övergripande Trafikstrategi i samband med framtagandet av översiktsplanen och Trafikstrategin har utgjort ett planeringsunderlag. Det finns även en trafik- och gatumiljöplan från 2002 som behöver revideras men Kalix kommun har arbetat mycket med att bland annat förbättra farliga korsningar som pekas ut i planen från 2002. Kommunen lyfter regelbundet behov som ses och har vid senaste samrådsmöten lyft exempelvis att korsningen Dalsättervägen/Björkforsvägen vid E4 är bristfällig samt att åtgärder framtagna i ÅVS Risön-Karlsborg behöver utföras. Kommunen har på egna vägar inom tätorten åtgärdat platser med störst behov. Korsningen Centrumvägen/Valhallavägen är en kvarstående prioriterad men ej beslutad åtgärd. För att arbeta vidare med dessa frågor har planförslaget reviderats med att inkludera att en trafik- och gatumiljöplan som gäller hela kommunen och inte endast tätorten bör tas fram.

I övrigt anser kommunen att det finns en tydlig strategi kring trafikfrågor, bland annat genom strategierna 3. *Ett inkluderande och jämställt Kalix* samt 4. *Ett Kalix med minskad klimatpåverkan*. Vidare anser kommunen att det finns tydliga strategier beskrivet vid *kommunikation* i utvecklingsinriktningen samt *transportinfrastruktur* i mark- och vattenanvändning. Kalix kommun anser att det inte går i detta övergripande skede att bedöma vilka effekter och konsekvenser som kan påverka trafikarbetet, detta anses behöva göras vid ett senare planeringsskede. Vidare har de transportpolitiska målen utgjort underlag i den förslagna utvecklingen och bedömningen.

Angående nya anslutningar till statliga vägar som E4 anser Kalix kommun det som nödvändigt eftersom det inte anses finnas någon annan lämplig gång- och cykelväg mellan Sangis och Risön samt Töre och Kosjärv. Väg (711) via Lantjärv skulle kunna användas men då måste ändå delar av E4 byggas ut för gång och cykel och i det fallet så anses det vara en omväg och kan medföra att människor inte väljer gång och cykel som färdmedel.

Kalix kommun avser att fortsatt peka ut gång- och cykelväg längs Järnvägsgatan samt parallellt med Björkforsvägen, från korsningen Järnvägsgatan-Björkforsvägen till Bjumisträsk eftersom det anses vara viktigt för att utveckla ett tillgänglig och trafiksäkert gång- och cykelnät i kommunen.

Kalix kommun har reviderat mark- och vattenanvändningskartan så att funktionellt prioriterat vägnät pekas ut för E4, E10 och väg 398, vilket finns beskrivet i den så kallade popup-rutan som visas när man klickar på respektive linje.

Angående nya bostäder inom områdena S1 och S2 avser kommunen att undersöka bullerfrågan samt säkerhetsavstånd till väg och järnväg vid ett eventuellt kommande planarbete. Kalix kommun har förtydligat och lagt till att hänsyn ska tas till buller i område S2 samt hänsyn till säkerhetsavstånd från väg och järnväg. Område S1 har förtydligats med att hänsyn ska tas till säkerhetsavstånd från väg och järnväg.

Kalix kommun anser att ett nytt stationsläge i Morjärv är avgörande för områdets framtida utveckling, inte bara för Morjärv utan också för de omkringliggande byar och kommuner. Kalix kommunen anser att en station skulle skapa bättre transportmöjligheter och stimulera bland annat turism, näringsliv och industri i hela regionen. Överkalix kommun har uttryckt ett behov av en station i Morjärv för att förbättra anslutningar och underlätta för främst boende och pendling. Vidare menar Kalix kommun att en station skulle bli särskilt viktig i samband med en eventuell expansion av industrin i närliggande områden, som exempelvis Boden, där behovet av effektiva person- och godstransporter kommer att öka. En station i Morjärv skulle därmed fylla en central funktion i att förbinda norra regionens industriknutpunkter och landsbygdsområden, vilket skulle gynna den övergripande regionala tillväxten och skapa bättre förutsättningar för utveckling och investeringar i både Kalix, Överkalix och Boden.

MSB, inkom 2024-08-30

Riskhantering

I kommunens översiktsplan ska hänsyn tas till människors hälsa och säkerhet och risken för olyckor, översvämning och erosion. Hänsyn ska också tas till skydd mot brand, trafikolyckor och andra olyckshändelser samt till åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar.

I 3 kap plan- och bygglagen förtydligas att av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Kommunen bör i översiktsplanen redovisa en samlad bild över riskerna i sin kommun och hur man avser att hantera dessa olika risker, det vill säga om riskerna kan accepteras eller om man avser vidta förebyggande eller andra riskreducerande åtgärder.

Ett strategiskt ställningstagande i översiktsplanen ger långsiktighet i kommunens riskhantering och riskvärdering och utgör ett bra stöd för att hantera riskfrågor i kommande detaljplaner, bygglov och övriga tillståndsärenden.

Klimatanpassning

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen tänker ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål. MSB vill uppmärksamma att regeringen i mars 2024 har fattat beslut om Sveriges nationella strategi för klimatanpassning. Strategin redovisar regeringens inriktning för det nationella arbetet med klimatanpassning och innehåller bland annat mål för klimatanpassning.

Risk- och sårbarhetsanalys

Samtliga statliga myndigheter, kommuner och regioner ska göra en risk- och sårbarhetsanalys (RSA). För kommuner finns skyldigheten reglerad i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Regionala och kommunala risk- och sårbarhetsanalyser ska ha tagits fram under år 2023 och är ett viktigt underlag i arbetet med riskhantering och översiktsplanering. MSB noterar att det av planförslaget inte framgår om eller hur kommunens RSA har beaktats i planförslaget.

Samhällsviktig verksamhet

Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Identifiering av samhällsviktiga verksamheter kan användas som underlag för arbete med säkerhetsfrågor i fysisk planering. Arbetet med att stärka samhällsviktig verksamhet lägger grunden för samhällets försörjningsberedskap och ska så långt som möjligt, utifrån gällande författningskrav eller andra krav, upprätthålla kontinuitet och funktionalitet vid olyckor, störningar, kriser och krig.

Det är viktigt att i översiktsplan beakta samhällsviktig verksamhet, både inom ramen för det geografiska områdesansvaret samt inom kommunens verksamhetsområden, så att viktiga samhällsfunktioner kan fortgå och inte komma att hotas av exempelvis förändringar i närområdet. Länsstyrelsen ska bistå kommunen i arbetet med identifiering av samhällsviktig verksamhet. Identifieringen av samhällsviktig verksamhet inom det kommunala verksamhetsområdet ska göras inom ramen för risk- och sårbarhetsarbetet.

Karteringar av översvämningsrisker

MSB har i uppdrag att stödja kommuner och länsstyrelser med karteringar av översvämningsrisker. För Kalix kommun har karteringar gjorts för Kalixälven (2015). Genomförda karteringar finns att tillgå via MSB:s översvämningsportal.

Utbredningsskikt för kustöversvämning

Utmed hela Sveriges kust finns utbredningsskikt som visar översvämningsytor och områden som kan hotas vid olika vattenstånd. Utbredningsskikt finns framtagna med 0,1 meters intervall, för vattenstånd mellan 0,1 – 5,0 meter (höjdsystem RH2000). Underlaget presenteras i MSB:s kartvisningstjänst Översvämningsportalen.

Värmekartering

MSB har tagit fram en värmekartering över Sverige. Värmekarteringen ger ett övergripande planeringsunderlag för att identifiera var höga temperaturer är vanliga inom ett län eller kommun. Planeringsunderlaget kan vara till hjälp för att analysera och utreda var klimatanpassningsåtgärder kan behöva genomföras, för att skydda mot höga temperaturer där behovet är som störst.

Vägledningar för arbete med naturolyckor

MSB har tagit fram tre vägledningar för att kommuner ska kunna komplettera nationellt underlag med egna karteringar och kunskapsunderlag:

- Metod för skyfallskartering av tätorter, MSB2260 (2023)
- Vägledning för skyfallskartering, tips för genomförande och exempel på användning, MSB1121 (2017)
- Vägledning för översvämningsskartering av vattendrag, MSB 631 (2014)

För alla naturrelaterade händelser bör kommunen redovisa hur den förväntade klimatförändringen påverkar sannolikhet för eller konsekvenser av extrema naturhändelser. I detta fall kan det också vara av intresse att belysa hur kommunen kan drabbas av storm, stora skogsbränder, värmebölja och andra typer av naturhändelser som inte alltid kan ges en geografisk placering.

Vägledning om samhällsplanering och Sevesoanläggningar

MSB har tagit fram en vägledning som beskriver hur storskalig kemikaliehantering och dess risker kan hanteras vid etablering av de storskaliga kemikaliehanterande verksamheterna och exploatering i nära anslutning till dessa. I vägledningen föreslås bland annat att ett riskhanteringsavstånd kring storskaliga kemikaliehanterande anläggningar bör finnas som ett planeringsunderlag för kommunens översiktsplan. Vägledningen beskriver hur ett sådant kan tas fram.

Kommunala handlingsprogram

Varje kommun är skyldig att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Kommunens kommunala handlingsprogram och övriga arbete enligt lag om skydd mot olyckor kan vara ett viktigt underlag i arbetet med översiktsplaneringen.

Förändringar i lagen trädde i kraft 1 januari 2021 och nya föreskrifter om kommunala handlingsprogram har antagits.

Oljeolyckor till sjöss

I maj 2022 lanserade myndigheterna i Sveriges nationella samverkansgrupp för oljeskadeskydd (NSO) en uppdaterad handlingsplan för oljeskadeskydd som tydliggör de prioriterade åtgärderna i närtid samt hur förmågan mäts och följs upp. Handlingsplanen ska stödja ansvariga aktörer i sina prioriteringar och tydliggöra vad var och en behöver göra själv och tillsammans.

Myndigheterna i NSO har också tagit fram en kunskapsöversikt och kortfattad, överskådlig summering av den aktuella riskbilden för oljeutsläpp till sjöss i Sverige: Riskbild för oljeolyckor till sjöss: en kunskapsöversikt för Östersjön, Västerhavet och de stora sjöarna, MSB1643 (2020)

Alla kommuner med kust mot statligt vatten har en risk att drabbas av storskaliga föroreningar från fartygsolyckor. En större utsläppsolycka påverkar inte bara djur och växter men kan även drabba friluftsliv, turism, fiske och andra socioekonomiska värden.

Vindkraft och höga byggnadsverk

MSB har i uppdrag av regeringen att införa, förvalta och utveckla radiokommunikationssystemet RAKEL för skydd och säkerhet. För att vindkraftverk eller andra höga installationer inte ska bli ett hinder för radiokommunikationssystemet bör placeringen av exempelvis vindkraftverk på landsbygden och höga byggnader i tätorter ske i samråd med MSB:s verksamhet för Rakel och ledningssystem. Detta gäller konstruktioner högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

I samband med samråd om förslag till placering av områden för vindkraft eller inför andra beslut rörande vindkraftverk och höga byggnadsverk bör samråd ske med MSB. Bifoga i samband med samrådet koordinater för vindkraftverkens placeringar för analyser av signalstråken.

Totalförsvarets civila del

Inom ramen för de allmänna hänsynsreglerna enligt 2 kap. 2 § PBL och 3 kap. 9 § MB ska översiktsplanen beakta totalförsvarets civila intressen. Enligt 2 kap. 6 § ska kommunen vid planläggning särskilt beakta kraven om människors hälsa och säkerhet samt åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar.

Kommunen och länsstyrelsen är ansvarig för totalförsvarets civila del på lokal och regional nivå. Länsstyrelsen har ett ansvar att ge kommunen stöd i bedömning av vilka mark- och vattenområden som är av intresse och betydelse för totalförsvarets civila del samt kommunens militärstrategiska betydelse på regional nivå, vilka är viktiga att beakta i den översiktliga planeringen. Målet för det civila försvaret är att beakta i detta stöd.

MSB anser att det nationella målet för totalförsvaret respektive för det civila försvaret utgör relevanta nationella mål av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. MSB noterar att det av planförslaget inte framgår om eller hur målen har beaktats i planförslaget.

MSB noterar att det i Kalix kommuns förslag till ny översiktsplan saknas redogörelse för om och hur totalförsvarets civila intressen beaktats i planens ställningstaganden. MSB anser att detta bör utvecklas till granskningsskedet. Vidare vill MSB påpeka att civilt försvar och civilförsvar inte är detsamma och att detta bör ses över i planförslaget.

Områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar

MSB har mandat att identifiera områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt hushållningsförordningen och miljöbalken. MSB arbetar kontinuerligt med att identifiera mark- och vattenområden som kan vara av riksintresse (3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken). Länsstyrelsen har ett ansvar att meddela MSB om ett område bör anges som riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, eller om ett område av riksintresse bör omprövas (4 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden).

Pågående arbeten

MSB har haft ett förslag till områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, (TfC 0004–0024) på remiss 11 januari-12 april 2024. Förslaget omfattar samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland med tillhörande stationer. Förslaget har tagits fram tillsammans med beredskapsmyndigheten Affärsverket svenska kraftnät.

MSB noterar att nämnd remiss inte omnämns i varken planförslaget eller tillhörande miljöbedömning och anser att planförslaget bör ta hänsyn till MSB:s förslag till riksintresse.

Skyddsrum

Kommunens tillgång till befintliga skyddsrum är en fråga som bör belysas i översiktsplanen. Skyddsrummen kan påverkas av ianspråktagande av mark i närheten.

Miljöbedömning

Risken för allvarliga olyckor, inklusive sådana som orsakas av klimatförändringar, ska beaktas i miljöbedömningsprocessen. Miljöbedömningsförordningen förtydligar att för planer och program ska riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor beaktas vid en undersökning och bedömning av betydande miljöpåverkan (5 §). En strategisk miljöbedömning ska dessutom ta hänsyn till andra relevanta planer och program. Av särskild relevans för riskfrågor är bland annat:

- Regionala och kommunala risk-och sårbarhetsanalyser
- Klimat- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner
- Kommunens handlingsprogram enligt LSO
- Riskhanteringsplaner enligt förordning (2009:956) om översvämningsrisker

En miljöbedömning bör beakta samtliga risker som rör allvarliga olyckor och människors hälsa eller miljön.

Sekretess och säkerhetsskydd

I takt med att totalförsvaret utvecklas ökar kraven på att omhänderta skyddsvärd information i den fysiska planeringens processer. Planfrågor med information som har relevans för totalförsvarets civila del kan vara särskilt skyddsvärda på grund av kombinationen med platsbundenhet. Som exempelvis information om lokaliseringen av viktiga drivmedelsdepåer, beredskapslager eller dragning av olika former av viktiga kablar eller annan infrastruktur. I varje enskilt fall bör det övervägas på vilken detaljnivå informationen delas offentligt - även om informationen inte är sekretessbelagd.

För att kunna hantera säkerhetsskyddsklassificerad information krävs säkerhetsprövad och utbildad personal, rutiner samt tekniska förutsättningar. Det är därför viktigt att personal som ansvarar för samhällsplaneringen på kommunal och regional nivå har detta på plats.

Kalix kommuns svar på MSB:s yttrande

Planbeskrivningen har kompletterats med att inkludera den nationella strategin för klimatanpassning och som har utgjort ett underlag i översiktsplanen.

Kalix kommuns risk- och sårbarhetsanalys har legat till grund för analyser och bedömningar av risker och sårbarheter som finns i kommunen och inkluderats i planhandlingarna och det beskrivs hur risk- och sårbarhetsanalys har beaktats i översiktsplanen. Vad gäller översvämningsrisker har kommunen förtydligat ställningstaganden och bland annat urskilt placering av samhällsviktig verksamhet.

I kartorna finns karteringen för Kalixälven (2015) redan men skiktet för kustöversvämnung upp till 2 meter har kompletterats i kartmaterialet.

I planbeskrivningen har en hänvisning till Sveriges värmekartering lagts till och utgör ett planeringsunderlag för att identifiera platser med höga temperaturer. Utifrån underlaget gör kommunen i dagsläget bedömningen att inga särskilda klimatanpassningsåtgärder i översiktsplanen är nödvändiga.

Kommunen har tagit del av vägledningarna angående naturolyckor samt sevesoanläggningar och kompletterat planbeskrivningen där det anses vara lämpligt. Planbeskrivningen har även kompletterats med att övergripande beskriva kommunens ställningstagande kring riskhantering.

Handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor finns i kommunen och relevant information har utgjort underlag för översiktsplanen. Angående oljeolyckor till havs har kommunen tagit del av kunskapsöversikten och noterar att sjötrafikflödet i Bottenviken är betydligt mindre än i övriga svenska havsområden. Kommunen bedömer att oljeolyckor inte utgör en påtaglig risk inom Kalix kommun och har därmed inte inkluderats i planen utan har endast varit ett kunskapsunderlag.

Planbeskrivningen har kompletterats med att beskriva att vid placering av vindkraftverk på landsbygden och höga byggnader i tätorter ska samråd ske med MSB:s verksamhet för Rakel och ledningssystem.

Det nationella målet för totalförsvarets och civila försvaret har kompletterats i planbeskrivningen. Vidare har planbeskrivningen utvecklats till att redogöra för om och hur totalförsvarets civila intressen beaktats i planens ställningstaganden. Kommunen har sett över begreppen civilt försvar och civilförsvar och ändrat det i planbeskrivningen.

Angående MSB:s förslag till områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar så har mark- och vattenanvändningskartan kompletterats genom att peka ut transmissionsnätet vilket innebär att om detta riksintresse blir aktuellt finns ledningen specifikt utpekad. Vidare har planbeskrivningen kompletterats med en beskrivning av detta potentiella nya riksintresse.

Kommunens tillgång till befintliga skyddsrum belyses redan i planen.

I miljöbedömningsprocessen har samtliga risker beaktats och planbeskrivningen har kompletterats med att förtydliga vad och hur.

Angående sekretess och säkerhetsskydd har kommunen avvägt vilken information som ska visas i kartorna och vi arbetar kontinuerligt med att hantera säkerhetsskyddsklassificerad information.

3.4 KOMMUNER

Luleå kommun, inkom 2024-06-18

Luleå kommun ser positivt på Kalix arbete med ny översiktsplan för Kalix kommun och ser fram emot fortsatt samverkan och dialog i gemensamma frågor.

Övertorneå, inkom 2024-08-21

Övertorneå kommun bedömer att innehållet och dess eventuella konsekvenser har liten påverkan på Övertorneå kommun. Övertorneå kommun vill gärna lämna tre synpunkter på förslaget som helhet, vilka kan ha en indirekt påverkan på kommunens framtida utvecklingsmöjligheter som grannkommun, samt en rättelse.

1. Kommun ställer sig positivt till att Vitvattnet (intill kommungränsen) utpekats som ett potentiellt utvecklingsområde för bebyggelse såväl som bytespunkt för kollektivtrafik, eftersom detta möjliggör för ett stärkt utvecklingsstråk mellan kommunerna.
2. Kommunen noterar att väg 398 är utmärkt som led för farligt gods, men inte finns utpekad som viktig förbindelse i utvecklingsinriktningen för kommunikation. Väg 398 är en av de viktigaste huvudförbindelserna mellan Övertorneå och Kalix och har en stor betydelse för inte minst den södra delen av kommunen när det gäller tillgänglighet till vård, arbete och handel i andra kommuner som till exempel Kalix och även vidare i regionen till bland annat Luleå. Vi skulle gärna se att Kalix kommun också lyfter väg 398 som en viktig förbindelse utöver enbart en led för farligt gods.
3. I övrigt omnämns Övertorneå inte i någon större utsträckning i översiktsplanen, vilket medför att den föreslagna utvecklingsinriktningen och markanvändningen för Kalix kommun inte bedöms medföra någon större påverkan för Övertorneå kommun. Kommunen vill dock lyfta att Kalix gärna får peka ut ett tydligare samband mellan kommunerna med fokus på förutsättningar för utveckling och framtida möjligheter. Detta gällande alla kommuner, inklusive sambanden i norra och södra riktningen utöver redan prioriterade samband längs kustlinjen.
4. På kartan som illustrerar Kalix kommuns utvecklingsinriktning noteras att namnet Övertorneå är felstavat. "Övertårneå" ska ändras till "Övertorneå".

Kalix kommuns svar på Övertorneå kommuns yttrande

Kommunen har valt att peka ut Vitvattnet som en servicepunkt och fortsatt peka ut området som en viktig bytespunkt för kollektivtrafik. Detta innebär fortfarande att det är ett viktigt område som möjliggör ett stärkt utvecklingsstråk mellan kommunerna.

Kalix kommun anser, likt Övertorneå kommun, att väg 398 är en viktig förbindelse mellan kommunerna. Planbeskrivningen har därmed kompletterats med att peka ut väg 398 som viktig förbindelse för kommunikation i utvecklingsinriktningskartan.

Kalix kommun har kompletterat planbeskrivningen med att tydligare uttrycka att mellankommunala frågor är viktiga och att många frågor bör hanteras bortom kommungränserna. Kalix har utvecklat planbeskrivningen med att uttrycka en vilja av en ökad samverkan mellan kommunerna, både norrut och längs kusten. Angående punkt 4 så har felstavningen i utvecklingsinriktningskartan rättats till.

Överkalix, inkom 2024-09-11

Överkalix kommun är mycket positiva till utvecklingsförslag om en av- och påstigningsplats vid järnvägen i Morjärv, se sidan 122 PDF format. En på och avstigningsplats i Morjärv skulle skapa enklare pendlingsmöjligheter för boende i närliggande kommun Överkalix. Det skulle förbättra förutsättningar för att bosätta sig permanent i en landsbygds kommun som Överkalix är och bidra till Sveriges miljömål frisk luft, begränsad klimatpåverkan och en god bebyggd miljö.

Överkalix kommun ser också det möjligt att en på- och avstigningsplats i Morjärv bidrar till AGENDA 2030 Mål 3 Hälsa och välbefinnande, Mål God utbildning för alla, Mål 7 Hållbar energi för alla, Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, Mål ii Hållbara städer och samhällen, Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna.

Genom att kunna använda tågtrafik till och från andra anknytningar förkortas resetiden och ger en positiv effekt på möjligheten att arbeta på annan ort i länet. Det kan även innebära att arbetstillfällen på längre avstånd kan bli attraktivare med tanke på tidsbesparing och möjlighet att resa bekvämt. Överkalix angränsar till sex andra kommuner och ett större utbyte mellan kommunerna vad gäller arbeten och studier inom och utanför kommunen kan antas gynnas. Det skulle i närtid och på lång sikt bidra till kompetensförsörjningen i hela Norrbotten.

Överkalix kommun har inget eget gymnasium och Luleå tekniska universitet ligger 10 mil bort. Därför ser kommunen ur barnrättsperspektiv — särskilt positivt på att i större utsträckning möjliggöra för studenter på gymnasie- och högskolenivå att kunna välja studieinriktning efter individuell personlighet, integritet, behov och intressen.

Turism och besöksnäringen skulle även förväntas få positiv påverkan genom en av- och påstigningsplats vid järnvägen i Morjärv, inte bara till fördel för Överkalix kommun utan även resande till fjällen genom anknytningar med buss och tåg Morjärv - Överkalix — Kiruna — Riksgränsen. Detta då tågtrafiken Luleå-Kiruna redan är hårt belastad och påverkas av malmtransporter genom att järnvägen saknar dubbelspår.

Kalix kommuns svar på Överkalix kommuns yttrande

Kalix kommun instämmer med Överkalix kommuns yttrande och anser också att det finns många positiva möjligheter med en utveckling av en på- och avstigningsplats i Morjärv. Kalix kommun ser gärna en fortsatt dialog med Överkalix kommun angående utveckling av detta.

3.5 NÄMNDER, FÖRVALTNINGAR, RÅD OCH KOMMUNALA BOLAG

Utbildningsförvaltningen, inkom 2024-06-24

Enligt utbildningsförvaltningen bör KomVux (vuxenutbildningen) beskrivas vid kapitlet centralorten och serviceorter i översiktsplanen eftersom detta är en viktig service för vuxna kommuninvånare som vill öka sina behörigheter för fortsatta studier och främst stärka sina förutsättningar inom arbetsmarknaden. Utbildningsmöjligheterna slutar inte i och med att individen går ut gymnasiet, utan det finns möjligheter med stor variation även i vuxen ålder och det är viktigt att synliggöra detta för kommuninvånare och presumtiva kommuninvånare.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Översiktsplanens kapitel centralorten och serviceorter har tagits bort och informationen har förflyttats till andra platser i planbeskrivningen. Beskrivning av KomVux (vuxenutbildningen) finns i kapitlet *Byar i Kalix kommun, Kalix centralortsområde*.

Jävsnämnden, inkom 2024-08-03

I en grupp kallad Kalix 2030 beslutades det att utveckla ett område strax norr om Risön benämnt Valvbacken vilket är ett fint område med älven nedanför och närhet till Karlsborg och Kalix. Området ligger också strax intill gång- och cykelväg och närhet till vatten och avlopp. Synpunkten lyfter att det är bra att Kalix kommun pekar ut detta område som ett utvecklingsområde för bostäder (S8 i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta).

Kalix kommuns svar på yttrandet

Kalix kommun har bedömt att det finns goda förutsättningar för en utveckling i område S8 (nu med beteckning S5) i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta.

3.6 FÖRETAG

Billerud, inkom 2024-08-26

Billerud har synpunkter på mark- och vattenanvändningskartan. Den utpekade båthamnen vid Erikören i Karlsborg anses vara för stor yta på land och Billerud undrar om ytan kan minskas och istället bytas ut mot användningen industri. Marken inom detta område ägs av Billerud. Billerud är även intresserade av industri mellan de utpekade områdena V4 och S8 i mark- och vattenanvändningskartan som idag pekas ut som användning natur och friluftsliv. Billerud använder en liten del av området idag och vill bland annat inte att markanvändningen ska hindra fortsatt underhåll och utveckling inom detta område. Vidare undrar Billerud om industriområdet V4 och möjligheten att utöka denna yta och påpekar att den befintliga kraftledning som finns i området kan komma att flyttas. Billerud anser även att Kalix hamn som pekas ut som transportändamål istället bör pekas ut som användningen industri.

Kalix kommuns svar på Billeruds yttrande

Användningsytan för båthamnen vid Eriksören har ritats ut övergripande vilket har gjort att ytan har inkluderat delar av markområden, Kalix kommun har därför minskat båthamnsområdet och bytt ut det till användningen industri.

Nya industriområden mellan områdena V4 och S8 avser kommunen inte att peka ut i mark- och vattenanvändningskartan eftersom kommunen i nuläget, med den kunskap som finns inte anser att det är lämpligt med industri inom detta område, dels närhet till bostäder, dels kumulativa effekterna av den befintliga industrin och utvecklingsområdet V4. Markanvändningen hindrar inte Billerud från fortsatt underhåll och utveckling inom befintliga verksamheter. Kalix kommun har däremot ändrat användningen från *natur och friluftsliv* till *landsbygd* eftersom den tidigare ytan för natur och friluftsliv var schablonmässigt utritad, baserat på området från tidigare översiktsplan då järnväg och E4 inte var utbyggt som i dagsläget. Detta har därmed förändrat förutsättningarna för natur- och friluftslivsvärdena och har därför minskats ner. Kalix kommun anser att den nya ytan för *natur och friluftsliv* runt centrala Kalix blir tydligare än tidigare och får därmed ett starkare skydd.

Kalix kommun har ändrat användningen *transportändamål* till *industri* i Kalix hamn eftersom hamnverksamhet anser fortsatt kunna rymmas inom användning industri men är mer flexibel ifall en annan typ av utveckling skulle ske på platsen i framtiden.

SCA, inkom 2024-09-12

SCA är Europas största privata markägare med 2 600 000 hektar skog i norra Sverige. Som stor markägare i Kalix kommun bedriver SCA idag verksamhet i form av skogsbruk och är angelägna om en positiv och hållbar utveckling av lokalsamhället. SCA arbetar för en levande landsbygd och det aktiva skogsbruket skapar möjligheter för människor att leva och verka i Norrland. Förutom ett aktivt skogsbruk möjliggör SCA:s markinnehav en potential för att utveckla landbaserad vind.

Norra Norrland står inför en starkt tillväxt där elbehovet kommer att öka kraftigt de kommande åren. För att möta den ökande efterfrågan på el, samtidigt som vi minskar vårt beroende av fossila bränslen, anser vi att utbyggnaden av vindkraft i regionen är en avgörande del av framtidens energilösningar. I Kalix kommun finns på SCA:s mark flera områden med goda vindförhållanden som har en potential för utveckling av landbaserade vindparker.

För SCA vore det önskvärt att i översiktsplanen ytterligare tydliggöra förutsättningar för nyetablering av vindkraft i hela Kalix kommun. SCA är medveten om att varje projektområde sedan behöver genomgå de prövningar som normalt följer av en vindkraftsetablering.

Kalix kommuns svar på SCA:s yttrande

Kalix kommun anser, likt SCA att Sveriges och Norrbottens elbehov kommer att öka de kommande åren och att vi måste minska användandet av fossila bränslen. Vindkraft är en del av att skapa fossilfri energi. Kalix kommun har bland annat möjliggjort för energiproduktion inom SCA:s mark i nordvästra delen av kommunen. Inom detta område anser kommunen att det finns goda förutsättningar för en utbyggnad av vindkraft. Detta behandlas både i planbeskrivningen och i miljökonsekvensbeskrivningen.

3.8 PRIVATPERSONER

Centralortens inlandsområde

Privatperson 1 och 2 påpekar att på s.114 i PDF-versionen står det att *"många av de äldre boställena används som säsongsbostad eller fritidsbostad."* Vidare står "... kommunalt vatten finns framdraget." *"Många av bostäderna i området används för säsong- eller fritidsändamål eller är helt obebodda."* Dessa påståenden anses vara felaktiga. Enligt privatperson 1 och 2 finns inte kommunalt vatten framdraget till Bjumisträsk, Holmträsk och Lantjärv, kommunalt vatten finns endast i Kälsvärv. Vidare menar privatperson 1 och 2 att det endast finns ett fåtal boställen i Holmträsk som används som fritidsbostad och att Bjumisträsk och Holmträsk har till största delen permanenta bostäder. Enligt privatperson 2 kan formuleringen *"Många av bostäderna i området används för säsong- eller fritidsändamål eller är helt obebodda."* leda till ökade inbrott i området och bör därför strykas.

Privatperson 1 och 2 menar att Holmträsk och Bjumisträsk finns utpekade som sammanhängande bostadsbebyggelse i mark- och vattenanvändningskartan och menar att denna användning blir felaktig och öppnar upp för feltolkning vid sökande av bygglov med mera. Privatperson 2 tycker att kommunen ska lägga till "sammanhållen bebyggelse där bygglov inte behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelse". Holmträsk och Bjumisträsk ligger utanför detaljplan och kommer så även nu fortsätta göra det. Byarna uppfyller ingen av de två kriterierna på Boverket gällande "sammanhållen bebyggelse" och dess hårdare regler gällande bygglov.

Privatperson 1 lyfter också att definitionen av sammanhängande bostadsbebyggelse beskrivs, enligt Boverket, som *"där en eller ett fåtal servicefunktioner kan förekomma"*. Privatperson 1 menar att det inte finns några servicefunktioner i Holmträsk och Bjumisträsk så som Boverket hänvisar och att det endast finns skolskjutsning som kommunen tillhandahåller. Privatperson 1 påpekar också att det inte finns någon planerad utveckling av vatten och avlopp till dessa byar i kommunens VA-plan eller översiktsplanen.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Planbeskrivningen har reviderats till att beskriva att det inte finns kommunalt vatten framdraget till Bjumisträsk, Holmträsk och Lantjärv.

Beskrivningar om hur nuläget ser ut angående obebodda hus och att viss bebyggelse används för säsong- eller fritidsändamål är viktig information för den framtida samhällsplaneringen men meningen har formulerats om och begreppet *"många"* av *bostäderna...* har tagits bort.

Angående begreppen sammanhållen bebyggelse/sammanhållen bostadsbebyggelse så har tyvärr dessa två begrepp blandats ihop med sammanhängande bostadsbebyggelse och även antagits innebära samma sak. I översiktsplanen så behandlas begreppet sammanhängande bostadsbebyggelse och användningen innebär endast att dessa byar pekats ut som den användningen som det främst bör vara framöver och har ingenting med bygglov eller andra anmälningsärenden att göra. Utpekandet av sammanhängande bostadsbebyggelse framhäver endast dessa byar och visar i kartform var de finns och att det framöver ska vara byar för framförallt boende. Skulle kommunen istället använda användningen *Landsbygd* så skulle dessa byars existens inte framhävas lika tydligt i mark- och vattenanvändningskartan.

Sammanfattningsvis så ska plan- och bygglagens (PBL) begrepp *sammanhållen bebyggelse* alltså inte likställas med begreppet *sammanhängande bostadsbebyggelse*, alltså det begrepp som används i Kalix kommuns översiktsplan eftersom de två begreppen inte innebär samma sak.

Månsbyn/Åkroken

Privatperson 3 har uppmärksammat att på s.96 i översiktsplanen står det: *"I gamla gästgivargården i Månsbyn undertecknades fredsavtalet mellan Ryssland och Sverige 1809"*. Detta är felaktigt beskrivet enligt privatperson 3. Konventionen i Kalix, kapitulationen med Ryssland skrevs under i Månsby gästgivaregård den 25 mars 1809. Fred med Ryssland slöts så småningom i Fredrikshamn Finland den 17 september 1809.

Privatperson 3 har önskemål om en hänvisningsskylt på E4 till minnesplatsen i Månsbyn.

Privatperson 3 undrar vad det innebär att Månsbyn ingår i Centralortsområdet och påpekar att Månsbyn är "bortglömda hörnet" i Centralorten. Det är skillnad på service i centralorten och landsbygden utifrån bland annat tillgänglighet, kommunikation och omsorg. Månsbyn saknar till exempel lokaltrafik.

På s.86–87 och s.92 står det: *"I byarna Månsbyn och Stråkanäs, som ingår i centralortsområdet, skär E4:an rakt genom byarna och gör barriäreffekten påtaglig men som på senare år förbättrats genom att Trafikverket arbetat aktivt med anläggande av flera planskilda korsningar, cirkulationsplatser, gång- och cykel portar, gångbro, ny E4 bro med mera som möjliggör överfart på ett trafiksäkert sätt."*

Angående gång- och cykelväg mellan Månsbyn-Åkroken så menar privatperson 3 att Trafikverket initierade redan år 2015 en cykelstig mellan Månsbyn och Åkroken. Månsbyn/Småkvarn är en gemensam by med ägor och skiften mot Raggdynan och Sören. Att få till en cykelstig på denna mycket korta sträcka är också ett krav från många kalixbor, med förhoppningen att kunna cykla "broarna runt". Samtidigt som Kalix är länets främsta friluftskommun.

Angående förbuskningen och skog längs älven från Rolfs till Åkroken menar privatperson 3 att ett samordningsprojekt mellan Kalix kommun och berörda markägare längs älvsträckan Rolfs-Åkroken återigen bör initieras. Privatperson 3 menar att det finns attraktiva tomter längs älven för bostadsbyggande.

Privatperson 3 har önskemål om en återvinningsstation i Månsbyn.

Privatperson 3 påpekar att dialog och återkoppling med kommunen saknas. Har haft en hel del dialog och möten med tjänstepersoner på Samhällsbyggnad om bland annat cykelstigen, lutande lyktstolpar och ovårdade tomter där det saknas återkoppling.

Privatperson 3 föreslår att titta på dokumenten *Månsbyns Lokala utvecklingsplan, LUP* och *Vad hände i Kalix 1808 – 1809?* och menar att de bör användas som underlag i översiktsplanen för att tydligare beskriva Månsbyn.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Planbeskrivningen har reviderats utifrån informationen angående fredsavtalet.

Avgränsningen av de nio administrativa områdena syftar till att underlätta för framtida statistiska uppföljningar. Kalix kommun har delats upp i dessa områden utifrån dess geografiska läge och historiska kopplingar till angränsande orter och byar. Dock innebär det inte att alla byar inom respektive område har samma funktioner och service. Områdena är relativt övergripande och bör ses i sin helhet i förhållande till de övriga administrativa områdena.

Kalix kommun tittar vidare på att själva göra en enklare gång- och cykelstig mellan Månsbyn och Åkroken för sommarbruk. Detta då Trafikverket meddelat att man inte avser bygga. Ytterligare undersökningar, bland annat geoteknik behöver göras som planeras genomföras 2025. Därefter tas beslut om möjligheter att kommunen bygger.

Beskrivningarna av de olika byarna syftar till att endast beskriva kortfattat om de olika byarna och vilka förutsättningar som finns men beskrivningen av Månsbyn har delvis uppdaterats utifrån dokumenten *Månsbyns Lokala utvecklingsplan, LUP* och *Vad hände i Kalix 1808 – 1809?*

Övriga synpunkter har vidarebefordrats till berörda avdelningar.

Övre bygden/Morjärvsområdet

Privatperson 4 anser att kommunen bör ha ett samrådsmöte i Vitvattnet också.

Privatperson 4 undrar varför Vitvattnet inte är en utpekad serviceort, alternativt servicepunkt eftersom Vitvattnet har blivit ett centrum för Övre bygden. Det finns en ekonomisk förening med cirka 130 andelsägare. Stationshuset köptes av Servicecentrum i Övre bygden ekonomiska förening i slutet av 1990-talet och har restaurerats med hjälp av EU-stöd och är en viktig byggnad att bevara från stationssamhället. I området finns i nuläget ingen skola eller förskoleverksamhet eftersom barn- och elevunderlaget är för litet. I dagsläget bussas skolbarnen till Kalix och förskola erbjuds i centralorten. Kollektivtrafik finns med några turer dagligen i samband med att skolbussen går måndag till fredag under terminerna. Privatperson 4 anser att det behövs utvecklingsinsatser i området för att skapa inflyttning.

Privatperson 4 föreslår att beskriva Vitvattnet som en servicepunkt som är en plats i ett geografiskt område där man samlat samhällsservice och eventuellt kommersiell service som exempel en lanthandel som medborgare kan ta del av och samtidigt inte behöva åka in till tätorten i alla lägen och därmed även minska klimatpåverkan. Privatperson 4 föreslår att vidare beskriva servicecentrumet i Övre Bygdens ekonomiska förening på följande sätt:

Servicecentrumet är beläget i Vitvattnet och är en servicepunkt som är mycket viktig för området och Kalix Kommun. Här kan medborgare bland annat ta del av service så som lanthandel och drivmedelsförsäljning, svenska spelombud, systemombud och apoteksombud. Utlämnning av paket från DHL, Bring och Bussgods. Caféverksamhet och möjlighet att låna böcker och läsa dagstidningar. Det finns även en återvinningsgård för Övre Bygden vid affärsbyggnaden. Den Ekonomiska föreningen bedriver även hemtjänst på uppdrag av Kalix Kommun och även av Övertorneå kommun. Det finns även taxiverksamhet med skolskjutsar samt utkörning av hemsändningar av matvaror. Servicecentrum i Övre Bygden är en utpekad viktig servicepunkt på landsbygden av Länsstyrelsen i Norrbotten.

Privatperson 4 anser att beskrivningen av - *Varför prioriteras utvecklingsinsatser?* Bör tas bort helt eller omformulera eftersom det är väldigt bakåttävande. Privatperson 4 föreslår att istället skriva följande: *Kalix Kommun har som mål att tillsammans med medborgare i de olika geografiska områdena vara med och skapa och utveckla befintliga servicepunkter och serviceorter. Dessa servicepunkter och serviceorter har också stor betydelse för att minska klimatpåverkan i Kalix kommun.*

Privatperson 19 anser att beskrivningen av "samlade byar" beskriver dåligt det faktum att bland annat Vitvattnet och Morjärv är viktiga servicepunkter i gällande hemtjänst, drivmedel, livsmedel, ja i princip all service man kan tänka sig som inte ingår i byarnas egen byteshandel och omtanke om varandra. Föreslår att ändra "samlade byar" till viktiga servicepunkter. Privatperson 4 menar att gränsen för Övre Bygden på kartan "Byar i Kalix kommun" bör inkludera Kälvsjärvi eftersom när det utförs hemtjänst i Övre bygden så ingår Kälvsjärvi i anbudet. Beskrivningen av kapitlet *Byar i Kalix, Övre bygden* bör beskrivas på följande sätt (beskrivs nedan i kursiv text):

Övre Bygden är ett samlingsnamn för ett geografiskt område i Kalix kommuns nordöstra del som även sträcker sig in i en liten del av Övertorneå kommun och Överkalix Kommun. Namnet kom till i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet då man hade som mål att börja samverka mellan byarna i området över kommungränserna. Området består av ett stort antal småbyar och byarna som ingår är följande, Kalix kommun: Vitvattnet, Sockenträsk, Lilla Björkvattnet, Stora Björkvattnet, Klinten, Storsien, Gransätra, Myrbergsträsk, Orrträsk, Korpikå, Mansheden, Lilla Lappträsk, Storträsk, Bodträsk, Bodträsk By, Lomben, Grubbnäsudden, Pilkkajärvi, Granträskhult. Övertorneå kommun: Kukasjärvi, Taipale. Överkalix Kommun: Kypasjärvi, Rouna, Riuttavaara, Stängbäcken.

Övre Bygden består av ett stort antal byar, som är mycket äldre än huvudbyn Vitvattnet. Byn Vitvattnet tillkom i början av 1900-talet när en järnvägsstation och Haparandabanan byggdes. De flesta byarna har från begynnelsen varit jord- och skogsbruksbyar som i de flesta fall ligger väldigt naturskönt utmed sjöar eller vattendrag typ Korpikå. Största byn i området är Korpikå som ligger utmed Korpikå älvdal tillsammans med byarna Mansheden, Orrträsk, Myrbergsträsk, Storsien och Klinten. Byn Vitvattnet har blivit ett centrum för Övre Bygden genom att Servicepunkten, Servicecentrum i Övre Bygden ekonomiska förening, finns där med Lanthandel och drivmedel och annan viktig samhällsservice. Stationshuset köptes av Servicecentrum i Övre Bygden ekonomiska förening i slutet av 1990-talet och har restaurerats med hjälp av EU-stöd och är en viktig byggnad att bevara från Stationssamhället, Vitvattnet. Trafiken på "gamla" Haparandabanan upphörde 2012.

I området finns i nuläget ingen skola eller förskoleverksamhet eftersom barn- och elevunderlaget är för litet. I dagsläget bussas skolbarnen till Kalix och förskolan erbjuds i centralorten. Kollektivtrafik finns med några turer dagligen i samband med att skolbussen går mån-fre under terminerna.

Försvarsmakten har stor verksamhet i Övre Bygden och har de senaste åren utökats på grund av försämrat säkerhetsläge i Sveriges närområde. I Grubbnäsudden finns ett utbildningsläger och så finns Lombens- och Orrträsksk skjutfält. Skjutfältet är klassat som Riksintrasse för totalförsvarets militära del, TM0070 vilket innebär att en stor del av Övre Bygden ligger inom Påverkansområde för buller eller annan risk och Område med särskilt behov av hindersfrihet.

Trafikverket är väghållare för de flesta vägarna i Övre Bygden men det finns också ett antal enskilda vägar som går till en del byar där kommun i de flesta fall sköter drift och underhåll. Kommunalt vatten och avlopp finns i Vitvattnet. Elnät finns framdraget till alla byarna och bredbandsnätet (fiber) är under uppbyggnad. Inga detaljplaner berör byarna i Övre Bygden. En del av bostäderna i området används endast för säsons- eller fritidsändamål eller är helt obebodda.

Utveckling

I Övre Bygden finns fem tidigare utpekade LIS-områden (Sockenträsk, Lilla Björkvattnet, Stora Björkvattnet, Myrbergsträsk och Bodträsk By) i gällande tematiskt LIS-tillägg till översiktsplan som möjliggör för ny bebyggelse i strandnära lägen. Läs mer om LIS-områden under förordnanden, skyddsområden och övrigt planeringsunderlag.

Privatperson 4 önskar att utföra en detaljplan i samverkan med Kalix kommun i något av de utpekade LIS-områdena. Den utveckling som privatperson 4 anser ska vidareutvecklas i översiktsplanen är naturturismen och besöksnäringen, exempelvis utveckling av gamla Haparandabanan och att det finns lokal produktion av bär, grönsaker och kött. Angående digitalisering anser privatperson 4 att kommunen bör skriva mera konkret om målen för digitaliseringen. Målsättningen måste vara att nå fram till alla byar i Övre Bygden och i hela kommunen. Det är en överlevnadsfråga för de byar som i dagsläget saknar fiberkoppling. Komplettera översiktsplanen med en karta över nuläget av digitaliseringen och till den ha en tidplan för de områden som saknar fiberuppkoppling i dagsläget. I de mindre byarna och mera avlägsna byarna måste Kalix Kommun eventuellt äga nätet själva eftersom de fria marknadskrafterna ser ingen affärsidé och ser inga möjligheter att tjäna pengar. Man kan ju tänka sig att samverka med Övertorneå Kommun och eventuellt Överkalix Kommun i dessa frågor. De areella näringarna behöver belysas mer utifrån behovet att vi behöver bli mera självförsörjande i Norrbotten och i hela landet. Privatperson 4 föreslår även att arbeta vidare med obebodda hus.

Privatperson 4 anser att det bör tas fram ett underlag för vad som gäller inom riksintrasse TM0070, speciellt vad gäller möjligheten att bygga. Men det bör även inbegripa andra delar så som besöksnäring. Förslag att ta fram ett tematiskt tillägg som finns som bilaga till översiktsplanen. Privatperson 4 anser att det behövs ett samråd med Försvarsmakten där man tydligare beskriver vad som kan och inte kan få göras i Övre Bygden angående leva, bo, bygga och utveckla företagande i Övre Bygden såsom Naturturism.

Privatperson 4 har en fråga angående vad som menas med höga föremål >20 m utanför befintlig bebyggelse och höga föremål >45 m inom befintlig bebyggelse.

Privatperson 4 anser att besöksnärlingsplanen bör revideras vad gäller Övre bygden, under rubriken skog och sjö eftersom den beskriver specifika företag och många företag saknas.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Under samrådet förlängde kommunen samrådstiden och utökade antalet samrådsmöten. Kommunen genomförde totalt sex samrådsmöten runtom i Kalix kommun, inklusive Vitvattnet.

Kalix kommun har reviderat planförslaget och pekat ut Vitvattnet som en servicepunkt och beskrivit Övre bygden baserat på synpunkterna som inkommit enligt ovan. Beskrivningen av - *Varför prioriteras utvecklingsinsatser?* har tagits bort.

Gränsdragningen för de administrativa områdena har utgått från flera aspekter vilket innebär att det enkelt uppstår konflikter om vart gränsen ska dras exakt. Kalix kommun avser att Kärlesjärv fortsatt ska innefattas inom centralortens inlandsområde.

Beskrivningen av vilka byar som inkluderas i Övre bygden har begränsats till att endast beskriva de som ligger inom Kalix kommuns geografiska område.

Gamla Haparandabanan har pekats ut som möjlig utveckling för dels besöksnäringen, dels för framtida potentiella person- och godstransporter.

Beskrivningar angående digitalisering och utveckling av fiber har utvecklats och förtydligats i planbeskrivningen.

Kalix kommun har i dialog med Försvarsmakten undrat om det är möjligt med någon form av underlag som kan ligga till grund för utveckling av bebyggelse. Försvarsmaktens svar går att finna längre upp i samrådsredogörelsen, under Försvarsmakten del 2.

Angående frågan kring höga föremål utanför och inom befintlig bebyggelse så antas synpunkten mena inom sammanhållen bebyggelse som används som begrepp av Försvarsmakten. För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen eller områden av betydelse som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och därmed inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för till exempel alla ärenden och projekt som rör objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att till exempel alla ärenden avseende höga objekt i hela landet måste skickas på remiss till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada. Enligt plan- och bygglagen så är bebyggelse en "sammanhållen bebyggelse" främst om samtliga nedanstående kriterier är uppfyllda:

- Bebyggelsen ska bestå av minst 3 byggnader
- Byggnaderna ska vara placerade på minst 2 tomter
- Tomterna ska gränsa till varandra eller skiljas åt endast av en väg, gata eller parkmark

Information angående att det finns en efterfrågan av att revidera beskrivningen av Övre bygden under rubriken skog och sjö i besöksnärlingsplanen, som handlar om beskrivningar av specifika företag har noterats av berörda avdelningar som avser att se över detta.

Korpholmen

Privatperson 6 och 7 påstår att Korpholmen har varit grönområde och bör så vara med dess fågel- och djurliv. Där finns fritidsbebyggelse men när vägbygge kom på tal sa kommunen och länsstyrelsen nej bland annat på grund av strandskyddet.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Kommunen anser att markanvändningen på Korpholmen bör vara användningen Landsbygd eftersom det redan finns bebyggelse där. Vid en eventuell utveckling vid Korpholmen kommer naturvärden och liknande behöva prövas vid ett senare tillfälle i processen. I nuläget har kommunen ingen information kring eventuella naturvärden och det är i så fall Skogsstyrelsen som pekar ut sådana områden. Landsbygd innebär inte per automatik att en viss utveckling bör ske utan användningen landsbygd är markområden som är möjliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad.

Föreningslivet

Privatperson 8 lyfter att det står *"i förslaget till översiktsplanen beskrivs i grova drag kommunens långsiktiga intentioner där de viktigaste övergripande utvecklingsinsatserna lyfts fram. Utvecklingsinriktningen ska visa särskilt viktiga långsiktiga intentioner, funktioner och funktionella samband avseende tre grundläggande strukturer, utvecklingsinriktningen för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer. Visionen är att fortsätta utveckla Kalix till en kommun där alla känner stolthet, trivsel och trygghet med stöd av de övergripande målen hållbart, jämställt och tillgängligt"*.

Enligt privatperson 8 så låter allt bra så långt men privatperson 8 saknar i förslaget till översiktsplan det kommunala ansvaret att skapa långsiktiga förutsättningar för föreningslivet att aktivt bidra för att tillsammans med kommunen nå målsättningarna om stolthet, trivsel och trygghet i samhällsbyggandet.

Kalix kommun har ett viktigt ansvar för anläggningar med dess infrastruktur som är helt avgörande för att alla ideella ledare och aktiva ska ges möjligheter att på sin fritid bedriva och utveckla olika typer av aktiviteter och verksamheter inom idrott och folkhälsa som tar hand om ungdomar, barnfamiljer, medelålders och äldre.

Det vi kallar folkhemmet har för inte så länge sedan byggts upp där föreningslivets företrädare tillsammans med våra politiker på olika nivåer hjälptes åt att göra samhället bättre. Utan föreningslivets insatser under denna 50-årsperiod hade vi haft ett annat samhälle idag. Sedan slutet av 1990-talet har antalet aktiva föreningar i kommunen, framför allt i byarna men även centralt, närmast dramatiskt minskat i antal och i dagsläget kämpar många föreningar för att både leva och överleva. Alltför många föreningar finns kvar men med knappt någon verksamhet. Vårt allt mer digitaliserade

samhälle måste inte minst för folkhälsans skull få upp medborgarna från teve-sofforna och vilstolarna där de flippar med sina telefoner och Ipads.

Det borde framgå i översiktsplanen att kommunen har ett huvudansvar att skapa långsiktiga förutsättningar för föreningslivet att bidra till samhällsbygget, att modernisera "föreningslivets" anläggningar som ger det ideella föreningslivet tid, ekonomi och förutsättningar att fortsätta utveckla visionen om Kalix framtid.

Fritids- och kulturnämnden har initierat en översyn av alla kommunala anläggningar som redan till hösten 2024 kommer med en rapport för att klarlägga det framtida behovet.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Synpunkten tar upp problemet med den avfolkning som sker samtidigt som föreningslivet förändras och den ideella sektorn minskar. Det är svårt att skriva fast sig i en översiktsplan exakt hur framtidens anläggningar ska se ut. Det är förmodligen viktigare att försöka anpassa sig till ett framtida föreningsliv snarare än att endast fokusera på att behålla det nuvarande. Planbeskrivningen har reviderats till att lyfta att kommunen har ett huvudansvar att skapa långsiktiga förutsättningar för föreningslivet att bidra till samhällsbygget, att modernisera föreningslivets anläggningar som ger det ideella föreningslivet tid, ekonomi och förutsättningar att fortsätta utveckla visionen om Kalix framtid.

Entré Kalix

Privatperson 9 lyfter synpunkter som främst omfattar och berör "Entré Kalix", från Småkvarn (Åkroken) hela vägen in till centrum och Strandängarna. "Entré Kalix" bör och ska börja i Småkvarn (Åkroken) med främst en cykel- och gångstig/väg mellan Månsbyn och Småkvarn. "Entré Kalix" bör egentligen börja i Töre (efter kommunskyltarna på E4) och alltså inte först vid "kråkfällan" (som i sig på kort tid håller på omvandlas till Sveriges fulaste rondell, igen). Älven som talas så gott om syns inte mellan Småkvarn (Åkroken) och in till centrum.

Krafttag bör tas i avverkning och röjning med frigörande till tomter bland mycket annat. Vi har vår fantastiska älv som inte syns.

Slogan som "Där älven möter havet" och "Tillsammans gör vi Kalix bättre" levs inte upp till. Det här är en sträcka som kan vara en av Sveriges vackraste entréer in mot centralorten. Krafttag från kommunen måste till, och det nu. Från Bredviken in till centrum något helt annat - hur kommer det sig att Småkvarn och Månsbyn, vidare till Stråkanäs och Innanbäcken, år efter år är bortglömda och inte prioriteras. Detta trots helt fantastiska och unika möjligheter. Månsbyn tillhör dessutom centralorten, ändå ingen lokaltrafik, lutande nya lyktstolpar på gång längs gång- och cykelvägen mellan Månsbyn och Stråkanäs som aldrig åtgärdas, ovårdade tomter, kraftig förbuskning, ingen återvinningsstation osv.

Ska man vara och fortsätta vara en friluftss och attraktiv kommun bör det rimligtvis vara naturligt att skapa och binda ihop en gång- och cykelstig (liten väg) mellan Månsbyn och Småckvarn (Åkroken) som i sin tur möjliggör broarna runt. Sedan mitträcke kom till på E4 är det många cyklister med flera som får vända eller ge sig ut på E4 med livet som insats, ska det verkligen vara så.

"Där älven möter havet" – vilken älv? Det är inte alla orter som har en pulserande E4 rakt igenom där det dagligen passerar tusentals och dessutom något som kan vara ett av Sveriges vackraste och unika "entréer" - men istället för att agera tillsammans döljs detta med en vägg. Något som bör vara öppna landskap, tomter, båt och friluftsliv platser, fina stråk med mera

"Tillsammans gör vi Kalix bättre" – nja. Mycket är bra - sen finns flera områden och byar än Nyborg och Karlsborg till exempel - dvs Småckvarn, Månsbyn, Stråkanäs, Innanbäcken, Rolfs och vidare "kråkfällan" – alltså "entrén" - något som bör vara "ansiktet utåt" - precis som från Bredviken till Kalix. "Golden gatebron" är belyst - varför inte belysa Månsby-berget mot E4an också?

Goda råd är att uppmana, uppmuntra och samarbeta med Norrkust Caravan och Rolfs Såg (intill E4) som en del i bland annat "entré Kalix" - avverka skog, röja sly och klippa gräs - dem skulle gärna få förbättra och snygga till sina fasader och gavelväggar, som skyltar och flaggstänger etcetera - det är och blir "ansiktet utåt" och något som är och blir "win-win" för allihop.

Ta över ansvaren och skötseln i samtliga E4-rondeller från Trafikverket (som man sedan länge bland annat gör i Haparanda). Hur är det ens möjligt att det blir så fel och läggs så mycket pengar på att göra det så dåligt återigen? Igenvuxna och prisade Sveriges fulaste rondell är på god väg att bli det igen - hur svårt kan det vara att ha vanligt gräs som sköts och klipps regelbundet (precis som i refugerna innan och efter). Det nya fina konstverket syns inte, inte heller bron eller vyn över Kalix, samtidigt som det skymmer sikten och är en trafikfara (bör vara och prioriteras i såväl Trafikverkets som kommunens intresse).

För att inte tala om de två efterföljande E4 rondellerna – vad händer? Äntligen rensades även dessa upp, bra - men endast halvvägs för att lämna kvar stora rishögar i mitten och massa skit runt om – tog orken eller pengarna slut? Ansvariga måste se sig i spegeln och göra om och göra rätt – detta är inte bra! Dessutom fortfarande trafikfara och dålig sikt - Trafikverket måste vara stolta. Snälla kommun – ta över ansvaren och skötseln i samtliga E4 rondeller - gräs som klipps samt hålls efter ofta eller asfaltera allt och ha något som symboliserar Kalix i mitten - till exempel Malören fyren.

Mycket av det ovanstående under rubriken Entré Kalix bör ingå i översiktsplanen. I vilket fall önskas att en helhetssyn och ett helhetsgrepp tas inom kommunen och förstår helheten av det som lyfts ovan eftersom väldigt mycket faktiskt går "hand i hand" - för Kalix bästa - för ett attraktivare Kalix och så vidare. Privatperson 9 anser att mycket av det som nämnts ovan är mer ett "nuläge och akutläge", i höst, (under vintern), till våren, för att förhoppningsvis vara åtgärdat till nästa sommar 2025. Det som eventuellt inte faller in i översiktsplanen hoppas privatperson 9 att det hamnar rätt och faktiskt blir verklighet av i närtid.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Kalix kommun tittar vidare på att själva göra en enklare gång- och cykelstig mellan Månsbyn och Åkroken för sommarbruk. Detta då Trafikverket meddelat att dom inte avser bygga. Ytterligare undersökningar, bland annat geoteknik behöver göras och planeras genomföras 2025. Därefter tas beslut om möjligheter att kommunen bygger.

Gällande de delar som berör Trafikverket förs dialoger gällande skötsel och en attraktiv infart till Kalix. Det är inte aktuellt i dagsläget att kommunen tar över dessa objekt. Gällande slyröjning på andra fastighetsägares mark faller utanför kommunens ansvar men kommunen kan givetvis bidra i dialoger med fastighetsägare tillsammans med andra berörda inom kommunen.

Övriga synpunkter har vidarebefordrats till berörda avdelning inom Kalix kommun som har tagit del av synpunkterna.

Kalix skärgårdsområde

Privatperson 11 beskriver att det pågår ett projekt på Likskär och Hällan genom öns samfällighet som belyser behovet av vård av Natura 2000-området. En dialog har startats och markägarna har gett tillstånd att utföra åtgärder rekommenderade av Länsstyrelsen. Projektet handlar i första hand om att öns landmärke Bråken bevaras och att sikten mot den röjs. Vidare bevaras det öppna landskapet (4030 Torra hedar) och bevuxningen av tall och andra främmande arter hämmas. Dessutom hålls stigar röjda och kulturplatser och fornlämningar bevaras och blir mer lättillgängliga. Bänkar och rastplatser för besökare ska anordnas. Området är otroligt fint och privatperson 11 har svårt att se andra skärgårdar med sådan potential för naturturism. Man skulle ha en liten Roadmap att dela ut till besökare.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Kalix kommun är positiv till att projekt som detta pågår eftersom det är viktigt att bevara och utveckla platser som Likskär och Hällan med viktiga natur- och kulturvärden. Kalix kommun har inga anläggningar inom dessa områden och det är främst markägarna och Länsstyrelsen som är ansvariga för dessa frågor eftersom det är Natura 2000-område. Likskär tillhör sedan 1969 naturreservatet med samma namn, enligt det dåvarande beslutet så ska området förvaltas av tidigare Domänverket, idag Sveaskog AB. Länsstyrelsen kanske kan ta fram en karta om man önskar tillgängliggöra reservatet ytterligare. Kalix kommun avser att ta fram ett kulturmiljöprogram och i framtagandet av denna skulle detta område potentiellt kunna beröras.

Vindkraft

Privatperson 13,14,15,16 och 17 anser att område T5 i planförslaget ska tas bort.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Kalix kommun har tagit bort det föreslagna vindkraftsområdet T5 som var lokaliserat väster om Sangis. Kommunen har pekat ut ett nytt vindkraftsområde norr om Töre (T5) och mer information kring förutsättningarna och konsekvenserna för detta område finns beskrivet i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen.

Framtidsspaning och omvärldsanalys

Krismedvetenhet

Privatperson 18 anser att avsnittet framtidsspaning och omvärldsanalys bör inledas med uppgifter som ökar krismedvetenheten på klimat- och miljöområdet. Varför det är så bråttom. Klimatförändringarnas effekter är mer alarmerande än vi tror. Chefen för kansliet för frågor om nationell säkerhet och strategisk analys i Statsrådsberedningen säger i januari 2024 att klimatförändringarna redan inom tio år utgör ett hot mot miljarder människor, för många av dem ett existentiellt hot.

Det handlar inte bara om jordens uppvärmning utan också om forskarnas andra definierade planetära gränser, biologisk mångfald, nya kemikalier, övergödning med flera och om hur koldioxidhalten i atmosfären ändrats de senaste 800 000 åren. I texten bör begreppet Tippingpunkter nämnas, vilka vi överskridit utan egentlig möjlighet att ändra utvecklingen hur vi än gör. Dit hör avsmältningen av isar. Just nu stiger haven med ca 4 mm/år vilket till millennieskiftet blir ca 40 cm höjning. Vi klarar oss ganska bra i Kalix genom landhöjningen men vi påverkas ändå i viss mån.

Hög värme orsakar dödsfall. Det kommer att ställas krav på tekniska åtgärder för kyla i våra byggnader, särskilt där det bor barn och äldre personer, på sjukhus och andra vårdinrättningar och givetvis också för alla arbetstagare. Men det här kanske inte hör till översiktsplanen.

Privatperson 18 ställer sig frågandes till hur vi kommer att påverkas av vår tillgång till kallt klimat med snötillgång? Det finns en rapport om detta *"Snö i framtida klimat"* för våra sju nordligaste län. Antalet klimatflyktingar kommer att öka mycket kraftigt och EU-medborgare från södra Europa rör sig redan norrut vilket de har rätt till.

Skogen

Privatperson 18 vill lyfta fram att EU har kommit med fler lagar och förordningar som bör beaktas i översiktsplanen. Det gäller inte minst skogen och jordbruket. Det finns sju lagförslag eller lagar som påverkar skogen: Naturrestaureringslagen, LULUCF som bland annat handlar om hur mycket koldioxid som skall bindas i EU:s skogar, Förnybartdirektivet som handlar om hur bioenergi skall användas i energisystemet, Förordningen för förpackningar och dess avfall, Taxonimin om krav på hållbara miljömål samt Certifiering av kolkrediter om ett ramverk för frivilliga åtgärder för att binda koldioxid. Jordbruket berörs av flera av dom och särskilt Naturresurslagen.

Privatperson 18 anser att beskrivningar av skogen och skogsbruket bör utvecklas utifrån dessa frågeställningar: om vi har avverkat för mycket, kravet på ökad kollagring genom mer växande skog, att öka arealen gammal skog och urskog, vad ska skogen användas till, trakthyggesbruk kontra kontinuitetshyggesbruk samt artskyddet. Beslut i ena eller andra riktningen i dessa frågor har stor betydelse för skogsbrukets hållbarhet, för sysselsättningen i kommunen, för skogsindustrin och för landsbygden.

Den tidigare professorn vid Statens Lantbruksuniversitet (SLU), Sten B Nilsson skriver i en artikel den 7 mars 2024 hos Altinget att det är en akut brist på skogar för slutavverkning. Han går hårt åt skogsbruket: *"Det är anmärkningsvärt att företagsledningarna medvetet har kört slut på en resurs som är ryggraden i deras*

verksamhet.” Industrin tvingas nu till strukturomvandling. I en artikel den 2 april, *Det krävs nyanser i debatten om skogars avverkning*, Altinget, kommer fem forskare från Chalmers och SLU fram till en bild där allt yngre skog avverkas i framtiden och att den totala avverkningen och tillgången på sågtimmer minskar. Hur kan detta påverka oss?

Enligt ett beslut i EU skall Sverige öka sin kollagring med 4 miljoner ton koldioxid, en ökning med drygt 10 procent fram till 2030. Enligt Skogsstyrelsen kan det göras genom exempelvis minskad avverkning, höjd lägsta ålder på skog för att få avverka, minskade betesskador från hjortdjur och ökad kvävegödsling. Hur kan detta påverka oss?

Riksskogstaxeringen visar att arealen gammal skog, nu 10 procent av den produktiva skogsmarken, sedan 100 år har minskat kraftigt. Gammal skog är i våra trakter skog med en genomsnittlig trädålder på över 140 år. Knappt en tredjedel av den gamla skogen är idag formellt skyddad med huvuddelarna i de västra delarna av Norrland. Den gamla skogen finns oftast där skogen är svåråtkomlig. Långt från vägar, på branta marker och i kantzoner mot myrar och berg. Idag kalhuggs i Sverige de sista gammelskogarna i en takt av 1,4 procent om året enligt en studie från 2022 från Lunds universitet. Privatperson 18 undrar om frågan kan påverka oss i Kalix kommun.

Privatperson 18 menar att skogsråvaran kan göra mer nytta än att bara eldas upp. Att bränna ved, grenar och toppar från skogsbruket (grot) leder till ökade koldioxidutsläpp. Grot behövs kvar på marken för att den inte ska utarmas på kväve och andra viktiga näringsämnen, särskilt på magra tallmarker. De flesta är överens om att skogsprodukter i så stor utsträckning som möjligt bör användas för långsiktig kollagring. Det finns en stor växande marknad för nya produkter. Hur påverkar denna utveckling oss, enskilda eller företag som eldar med ved eller exempelvis pellets?

Privatperson 18 menar att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har i december 2023 föreslagit att staten ska gå före på sina marker med att få mer hyggesfria metoder i skogsbruket. 20–25 procent av skogen bör brukas så och begränsningar föreslås för privatskogsbruket. Enligt många är de stora kalhyggerna på fallrepet. Hur påverkar denna fråga skogsägarna och skogsnäringen?

En stor fråga i skogsdebatten är artskyddet. Ett stort ansvar för skyddet har lagts på ägarna till skog men de har, anser de allra flesta av dom, inte tillräcklig kunskap om vilka djur och växter som är skyddade och om de finns i markerna. Antalet artskyddsärenden till domstol har ökat kraftigt och belastar Skogsstyrelsen. En utredning om artskyddet skall göras internt inom Klimat- och näringsdepartement som skall vara klar senast den 31 december 2024. Frågan har en stor koppling till val av hyggesmetoder.

Det finns en gryende insikt om att vi har byggt upp en för stor skogsnäring i Sverige utan hänsyn till långsiktig skoglig hållbarhet. Detta sammantaget med att vi inte kan importera skogsråvara från Ryssland, och att en ny stor fabrik med skogsråvara i Kemi nyligen tagits i bruk, kan utgöra hot mot våra skogsföretag och sysselsättningen.

Jordbruket

EU:s nyligen beslutade Restaureringslag kan få en stor påverkan på jord- och skogsbruket. Den bör givetvis uppmärksammas i översiktsplanen. Det gäller vandringsvägar för fisk i älvar och vattendrag och minskade utsläpp av näringsämnen där, återställande av våtmarker och naturbetesmarker.

Regenerativt jordbruk förordas det vill säga ekologisk produktion där kemiska växtskyddsämnen och mineralgödsel inte används, men också i konventionell produktion där båda används i kombination med reducerad jordbearbetning. Intensifiering av jord- och skogsbruk är det största hotet mot biologisk mångfald.

Av stort intresse är behovet av att kraftigt öka behovet av naturbetesmarker. I SLU:s Rapport 60 år 2023 med rubriken *"Antalet nötkreatur som krävs för att nå gynnsam bevarandestatus i svenska naturbetesmarker och djurens metanutsläpp"* finns uppgifter om återställande av naturbetesmarker. Här anges flera alternativ, det lägsta 150 000 dikor plus ungnöt med en ökad metanproduktion med ungefär 30 000 ton per år och ge minst 37 000 ton benfritt naturbeteskött jämfört med dagens svenska produktion om ca 90 000 ton. Naturvårdsverket har i april 2024 kommit med en utredning att mellan 100 000 och 370 000 hektar behöver återställas vilket enligt biologerna är alldeles för lite. LRF anger en restaurering av 83 000 hektar betesmark med drygt 80 000 nya djurenheter, till miljardkostnader. Hur skulle naturbetesmarker påverka jordbruket, landsbygden och kommunens livsmedelsförsörjning?

Det kan enligt Livsmedelsverket bli svårt att få mat till norra Sverige vid en livsmedelskris. Det kan bli aktuellt att flytta människor från norr till söder för att kunna ge dom mat. Kan kommunen bidra till att vår egen livsmedelsproduktion ökar?

Besöksnäringen

I den tråkiga och alarmerande utvecklingen med ett varmare klimat finns kortsiktiga mycket stora möjligheter till utökad besöksnäring och nya arbetstillfällen, exempelvis klimatturism. Det här bör lyftas fram ännu mer i översiktsplanen och ligga till grund för en fortlöpande översyn av kommunens handling om besöksnäringen.

Energi

Vindkraft, solkraft och infrastruktur knutna till dessa kommer att påverka vår användning av mark och vatten. Det kan bli en "lösning" om kommunen, markägarna och befolkningen överhuvudtaget kan få del av vinsterna från etableringar. Hur skall vätgas komma till industrierna? Svårt att greppa just nu. Privatperson 18 ser gärna en starkare skrivning om vikten av att Kalix älv fortsatt skall vara orörd. Det kastas redan lystna blickar på älven för byggande för pumpkraft.

Infrastruktur

Den digitala infrastrukturen måste få en egen plats. Hur långt är den utbyggd? Jag anser att det är den strategiskt viktigaste infrastrukturfrågan i kommunen tillsammans med tågstopp i Morjärv. Vad gör kommunen? Banvallen mellan Morjärv mot Tornedalen bör finnas kvar som reservat och skyddas mot exploatering. Den kan få nytt liv vid gruvbrytning och i besöksnäringen.

Fisket och rent vatten i havet

Bör trålfiskets negativa effekter beröras och bör planer för ett utvecklat kustnära fiske uppmärksammas mer? Utsläppen av växthusgaser och miljögifter från båtar är ett växande problem. Bland annat tvättvatten från rökgasrening släpps fortfarande ut. Privatperson 18 menar att detta kanske inte berör översiktsplanen.

Kalix kommuns svar på yttrandet

All ovanstående information är viktig och högst relevant i en översiktsplan. Kommunen har reviderat avsnittet *framtidsspaning och omvärldsanalys* utifrån ovanstående information. Beskrivningar och ställningstaganden kring jord- och skogsbruket har utvecklats i planbeskrivning, främst vid kapitlen *inledning och nulägesbeskrivningar* och *mark- och vattenanvändning*.

Angående energi och vätgas har planbeskrivningen utvecklats ytterligare för att öka förståelsen kring frågan, dock är vätgas något som ännu inte finns utan det pågår projekt i Norrbotten och i övriga Europa och det är svårt att i nuläget veta hur detta kommer utvecklas.

Banvallen mellan Morjärv och Tornedalen beskrivs som ett viktigt stråk att bevara och utveckla för bland annat besöksnäring.

Angående den digitala infrastrukturen så finns ett avsnitt i kapitlet *Mark- och vattenanvändning, teknisk anläggning*, som beskriver övergripande hur mycket som är utbyggt samt kommunens ställningstagande till det fortsatta arbetet.

Det ska nämnas att det är viktigt att översiktsplanen är överskådlig och begriplig vilket bland annat innebär att det inte bör vara alltför mycket information utan det är viktigt att begränsa informationen och underlaget och istället fokusera på den planerade utvecklingen, konsekvenserna och kommunens ställningstaganden. Därmed är det en avvägning som kommunen måste göra angående hur mycket information som ska finnas i en översiktsplan.

Övrigt

Privatperson 5 tycker att begreppet "utvecklad" som beskrivs vid status för områden i mark- och vattenanvändningskartan är missvisande. Föreslår i stället att ordet kan bytas ut till "utvecklingsbart" eller "utvecklas".

Privatperson 10 anser att Kalix kommun bör se över det befintliga, som vägar och vatten och avlopp som inte är roligt men som måste hållas i skick innan kommunen börjar med nybyggnationer och stora satsningar.

Nulägesbeskrivning beskrivs på sida 34 och privatperson 19 anser att avstånd till Stockholm är helt irrelevant i detta avsnitt och bör inte nämnas. Kalix kommun har ingen anledning att förhålla sig till Stockholm om det inte är av ärvt dåligt självförtroende och/eller tron på att frälsning kommer söderifrån?

Barnkonventionen beskrivs på sida 19 i PDF:en och privatperson 19 menar att en viktig faktor att känna till är att det finns en dom som konstaterar att underlåtenhet att agera för att skydda kommande generationer från klimatpåverkan är straffbart och att Barnkonventionen är mycket viktig att ta hänsyn till.

På sida 35 i PDF:en beskrivs befolkningsutvecklingen där det står *"Den högre medelåldern i kommunen beror främst på utflyttningen av personer i åldersgruppen 20 – 24, vilka står för den högsta utflyttningen i kommunen. Detta kan bland annat bero på att de väljer att studera eller får jobb på annan ort. I Kalix bor det en något lägre andel kvinnor än män"*. Privatperson 19 menar att jämställdhet är (fortfarande tyvärr) en stor faktor för inflytt och givetvis förmågan att få främst unga kvinnor att stanna kvar. För att generalisera och se strukturer så ser det, kort och gott, ut såhär: Unga kvinnors alternativ efter gymnasiet: Vård och omsorg, skola och handel dvs. slitiga arbetstider, höga krav och så låg lön att en permanent bostad i form av ex. egen villa ej är möjlig. Unga mäns alternativ efter gymnasiet: Industri/verkstad/skog dvs. tydligt lagda skift och tydliga krav på arbetsinsats, minimal social belastning, samt högre lön som möjliggör köp av ex. bil och egen bostad. Den ekonomiska jämställdheten är satt ur spel redan från början och är en stor anledning att många (kvinnor) flyttar för att få bättre förutsättningar att arbeta med det de vill utanför socialt och ekonomiskt utmattande traditionellt "kvinnliga" yrken och ha möjlighet att leva självständiga liv ekonomiskt.

Privatperson 18 anser att översiktsplanen är något rörigt, svårt att få grepp på exempelvis avsnitt 2. Kallas Inledning. Men före inledning kommer ett annat avsnitt. Så kommer plötsligt Sammanfattning. Då väntar man sig en kort sammanfattning av planen men så inte. Så kommer Framtidsspaning och Omvärldsanalys som är värt en egen huvudrubrik. Jag föreslår ett upplägg med huvudrubriker och underrubriker. En del till bilagor. Tänk igenom strukturen. Vidare är dokumentet onödigt mångordigt. Det har också med strukturen att göra. Text återkommer, exempelvis Klimatförändringar sid 16 finns en del samma text senare. Det gäller många avsnitt. Många beskrivande delar går att korta ned. Textmassan kan minskas utan att viktiga saker tas bort medan en del annat bör läggas till, exempelvis från yttrandet vid rubriken framtidsspaning och omvärldsanalys i samrådsredogörelsen. Det är ibland oklart vad som är beskrivningar om gällande förhållanden och var kommunen "sätter ned foten". Gränsdragningen bör göras tydligare. Planen måste finnas att läsa utan tillgång till eller kunskap om digital teknik.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Mark- och vattenanvändningskartans beskrivning av områden ska utvecklas har formulerats om till att det står *utvecklas* istället för *utvecklad* för att det ska bli tydligare för läsaren.

Kalix kommun ser över den befintliga infrastrukturen parallellt som utveckling av nya infrastrukturprojekt pågår. För att den byggda miljön och samhället ska kunna utvecklas så måste både delarna ske parallellt.

Avståndet till Stockholm har tagits bort i planbeskrivningen.

Kommunen arbetar för att följa Barnkonventionen och anser, precis som privatperson 19 uttrycker, att det är mycket viktigt att ta hänsyn till Barnkonventionen. Det är ett kontinuerligt arbete som sker inom kommunen och som hela tiden bör utvecklas för att på olika sätt utveckla ett samhälle utifrån barnens bästa. Den översiktliga planeringen och översiktsplanen syftar bland annat till att långsiktigt planera för en minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning.

Kalix kommun lägger stor vikt vid jämställdhet och arbetar aktivt för att främja detta i all planering och verksamhet. I arbetet med översiktsplanen har kommunen integrerat globala, nationella och regionala mål, som fungerar som vägledande principer genom hela planen. Därutöver har kommunen en tydlig vision och strategier som också genomsyrar planens utformning. Målen, visionen och strategierna omfattar jämställdhet som en central del. Kalix kommuns utpekade utveckling för mark- och vattenanvändning utgår från ett regionalt perspektiv och fokuserar på att förbättra tillgängligheten både inom kommunen och i relation till omkringliggande områden. Detta arbete innefattar konkreta åtgärder för att förbättra gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik, vilket skapar bättre förutsättningar för fler människor att välja hållbara transportalternativ. På så vis bidrar översiktsplanen till att öka människors valmöjligheter och förbättra deras möjligheter att transportera sig, vilket i förlängningen stärker jämställdheten i kommunen.

Översiktsplanen är i första hand digital och därmed kan PDF-versionen upplevas som rörig. Tanken med den digitala översiktsplanen är att läsaren ska kunna hoppa mellan olika kapitel och avsnitt i översiktsplanen vilket inte går i den analoga versionen på samma sätt. Kommunen har ändå sett över strukturen och försökt göra det mer tydligt, bland annat tagit bort några kapitel och generellt försökt korta ner innehållet så att det blir mer konkret. Kommunen har även sett över beskrivningar och försökt vara mer tydlig i de olika ställningstagandena.

Bostadsförsörjning & mötesplatser

Privatperson 12 hoppas att Kalix kommun tänker till kring boendeformer i Kalix. Personen har pratat med flera som undrar varför det finns så få radhus i Kalix och menar att när barnen är utflugna är det många som vill "downsizea" sitt boende från stora villan till något mindre. Från en villa till en lägenhet, tre trappor upp med liten balkong känns som ett för stort steg. Man önskar exempelvis gärna en bostadsrätt eller hyresrätt med egen uteplats med en egen gräsplätt, egen uppfart med carport/garage och förråd. Personen menar att det är långt ifrån alla i Kalix som har en skärgårdsstuga. Personen upplever att i andra städer är radhus och parhus mycket mer vanligt än i Kalix. I Kalix byggs istället hus på höjden med lägenheter som verkar vara svåra att hyra ut.

På sida 36 i PDF:en beskrivs bostadsförsörjningen och det står *"I Kalix bor en större andel på landsbygden än riksgenomsnittet. Befolkningen i Kalix centralort (2016) utgör cirka 55 % av kommunens befolkning. Resterande 45 % av befolkningen bor på landsbygden, vilket visar på landsbygdens betydelse för kommunen."* Privatperson 19 tycker därför att det är märkligt att skriva *"Många av bostäderna i området används endast för säsongs- eller fritidsändamål eller är helt obebodda"* (hittas bland annat på s. 114, 115, 116, 118, 120) som om inga människor bor i dessa områden, trots att de gör det och landsbygden är viktig? Om områdena utpekade som obebodda finns ju ingen anledning att satsa på dem? Och blir det inte då en självuppfyllande profetia när tanken är att en översiktsplan ska peka ut utvecklingspotential i Kalix Kommun? Det långsiktigt mest hållbara måste väl ändå vara att arbeta mot att de senare nämnda 15% tomma/säsongsboende befintliga bostäderna används/restaureras istället för att bygga nytt? Ur en livscykelanalys så har de befintliga bostäderna betalat av sin ekologiska skuld medan nya bostäder ger en stor ekologisk (och ekonomisk) skuld vid byggnation.

På sida 27 i PDF:en finns LIS-rapporten hänvisad och privatperson 19 lyfter osäkerheten för byggnation i området Övre Bygdens utpekade LIS-områden. Vid antagande av LIS-rapporten undrar privatperson 19 om Försvarsmakten har fått chans att yttra sig? Eller är det tänkt att ske först när enskilda medborgare lagt tid/pengar på att söka bygglov och bygglovskickas på remiss med risk att Försvarsmakten säger nej? Privatperson 19 anser att remiss ska skickas till Försvarsmakten gällande utpekade LIS-områden, om det fattas eller har missats.

Privatperson 19 hänvisar till olika delar av översiktsplanen PDF-version. På sida 15 i PDF:en står det *"Offentliga platser, bostäder och bostadsmiljöer som främjar social interaktion blir allt viktigare"*. Privatperson 19 menar att det som behövs nu är snarare mötesplatser i vardagen i form av bibliotek (i församlingsgård/bygdegårdar?), fritids hemma i byn för de yngre barnen (och därmed fler bussar till och från Kalix), inte en arkitekturträd, välplanerad park i centrum.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Kalix kommun håller med om att det är viktigt med ett bostadsbestånd med stor variation som möjliggör för olika behov. Begreppet flyttkedjor är en del i detta. Flyttkedjor är ett begrepp för att beskriva hur nyproduktionen ger upphov till omflyttningar inom bostadsbeståndet. Genom nyproduktion av bostäder kan alltså bostäder frigöras och möjliggöra för att fler har större valmöjligheter. I översiktsplanen pekar Kalix kommun ut ett antal utvecklingsområden för bostäder vilket är en viktig del i

flyttkedjor. I översiktsplanen bestäms inte vilka boendeformer som i slutändan uppförs på olika platser men planbeskrivningen har reviderats till att beskriva att det är viktigt med en variation av bostadsbeståndet och beskriver att radhus och parhus är en viktig del i variationen.

I och med översiktsplanen så anser Kalix kommun att dom obebodda husen i Kalix bör ses som en tillgång som bör utnyttjas och det uttrycks i översiktsplanen. Inom kommunen pågår arbete kring bland annat obebodda hus och hur landsbygden kan utvecklas. Dock har inte kommunen rådighet över många av dessa hus och därför krävs dialog med fastighetsägarna. Dessutom är många av dessa hus tyvärr fallfärdiga och kan därmed vara tidskrävande och kostsamma att restaurera. Utöver de obebodda husen så anser kommunen att det även behöver utvecklas nya bostäder, detta för att utveckla samhället och möjliggöra för ett större och mer blandat bostadsbestånd. Många av de obebodda husen är villor och kommunen anser att det även är viktigt att skapa andra boendeformer som exempelvis radhus och flerbostadshus.

Angående om Försvarsmakten har fått yttra sig i och med LIS-planen så sker detta via Länsstyrelsen. I samband med samråd och granskning av LIS-planen så har Försvarsmakten fått yttra sig genom Länsstyrelsen, dock framkom inget yttrande då. I Övre bygden så har Försvarsmakten starka riksintressen och detta innebär att vid varje enskilt lov- och planärende inom dessa områden så måste Försvarsmakten remitteras. Försvarsmakten har yttrat sig i och med samrådet för denna översiktsplan, detta går att ta del av i denna samrådsredogörelse under rubriken Försvarsmakten.

Mötesplatser är en viktig del i samhället som kan bidra till ökad social hållbarhet. I översiktsplanen så pekar kommunen ut centralort, serviceorter samt servicepunkter som är geografiskt spridda över kommunen. Dessa platser syftar till att behålla samt utveckla servicen inom dessa platser och det inkluderar även mötesplatser. I planbeskrivningens utvecklingsinriktning har det tydligare lyfts.

Näringar

Rennäring

I beskrivningen av rennäringen på sida 39 i PDF:en anser privatperson 19 att det fattas något, det står: *"Norra delen av kommunen används under resterande årstider"*. Den norra delen (som exploaterats mest av Försvarsmakten och nu är aktuell för undersökning inför gruvdrift) är exempelvis det viktigaste området, där vajorna föder sina kalvar och privatperson 19 anser att detta bör föras in i beskrivningen.

Rennäring och samisk kultur beskrivs på sida 129 i PDF:en och det står att det är en tillgång för kommunen, bland annat för att stärka besöksnäringen. Privatperson 19 anser att det är viktigt att förstå att det finns en exotifiering i denna mening som inte rimmar väl. Det står att rennäringen och samisk kultur är viktig bland annat för att stärka besöksnäringen, men är inte rennäringen en tillgång i sig, viktig för sig själv, inte enbart för att "visa upp"? Är det viktigt enbart för att locka turister till bygden?

Privatperson 18 menar att vid samrådsmötet i Vitvattnet togs det upp problem med en ökande mängd renar på åkermark. Det kan vara en effekt av bristande mat i skogar genom kalhyggesbruk. Lavrika skogar finns knappt längre. SLU har en rapport som säger

att på 60 år har lavrika skogsmarker, som är avgörande för rennäringen, minskat med 71 %. Boven i dramat är kalhyggesbruket. Kan det vara så att det är en orsak till att renarna i större utsträckning rör sig på åkermark? Detta nämns inte i avsnittet om rennäringen.

Privatperson 20 vill lyfta saker som bör utvecklas på sidorna 29 och 127–130 angående renskötsel i Kalix kommun. I kommunen bedrivs koncessionsrenskötsel vilken inte är grundlagsskyddad. Koncessionsrenskötsel infördes 1933 och grundar sig på olagligheten att personer hade ren på olagligt område. Syftet med koncessionsrenskötsel var att personer som inte har råd med häst skulle få använda renar som dragdjur (transport av hö i huvudsak) och att få kött på bordet för att undvika svält. Meningen var att koncessionsrenskötsel endast skulle finnas under den tid som syftet behövdes och sedan skulle den avvecklas. Länsstyrelsen gjorde en utredning på 1980-talet som visade att koncessionsrenskötseln skulle avvecklas men 40 år senare är den fortfarande kvar. Koncessionsrenskötsel har inget med samer eller deras kultur att göra, se rennäringslag 85§-89§. Svenska samernas riksförbund (SSR) har även denna åsikt.

Privatperson 20 menar att koncessionsrenskötsel räknas idag som hobbyverksamhet och inte som en näring. Enligt koncessionsinnehavare i Kalix Sameby så vägrar dessa att jobba med renarna utan ska endast bestämma. Vilket strider mot tillståndet. Koncessionsinnehavare har även meddelat att renägare vägrar jobba med renarna trots att koncessionsinnehavare behövt hjälp av dessa. Enligt djurskyddslagen ska varje ren ha daglig tillsyn för att säkerställa hälsa, tillgång på rent vatten och föda. Detta har inte efterlevts utan de har medvetet vägrat ta hand om skadade och svältande renar samt lämnat kadaver trots upprepade information. Alla kadaver ska till destruktion enligt lag.

Privatperson 20 menar att riksintresse inom varje sameby är områden som samebyn själva ritat ut utan vetenskapligt stöd. Renarna ska flyttas i samlade flockar av samebyns personal den väg där minsta skada och olägenhet vållas.

Enligt privatperson 20 är det samebyn som ansvarar för att renantalet (länsstyrelsen besluta maxantalet) anpassas till mängden renbete (vintertid är renlav huvudfödan). Privatperson 20 menar att Kalix Sameby själva har sagt att de har betat sönder områdena och trots det så fortsätter samebyn att förvärma nedbetningen av renlaven. Renlaven måste vara ca 5 cm för att kunna föröka sig, enligt Hans Winsa (tidigare forskningschef på Sveaskog). Enligt forskning som gjordes på Sveaskog tillsammans med forskare i Finland samt samebyar visade att renlaven var nerbetad (under föryngringshöjd) i hela Norrbotten och att det var renen som var problemet och orsaken. Det stöds även av annan forskning som gjordes i Finland mot ryska gränsen.

Enligt privatperson 20 står det i Rennäringslagen 85§, att koncessionsrenskötsel inte får orsaka fastighetsägare eller övriga näringar någon skada eller olägenhet, i såfall ska detta område tas bort från renskötsel. Enligt undersökningar visar det sig att 100% av aktiva lantbrukare har skador orsakade av ren vilket kostar näringen miljontals kronor varje år samt enormt med arbete. Samebyn klagar även på skogsbruket trots att det gjorts åtgärder som förbättrar för samebyn. Alla renägare är fastighetsägare och dessa vägrar göra någon åtgärd som är till gagn för samebyn trots att samebyn själva kommit med åtgärdsförslag så har samebyn vägrat förverkliga dessa åtgärder. Samebyn har stora områden väster om E10 som inte används och där lantbruk inte finns samt minimal bebyggelse och samebyn har i årtionden sagt att renar ska flyttas dit men ändå så kör

och driver samebyn renar till aktiv brukad åkermark och vägrar att ta bort dessa vilket strider mot villkoren från Länsstyrelsen. Enligt privatperson 20 har Samebyn själva sagt att de vill ta bort jakt, naturturism, skoteråkning och bärplockning.

Renmarksutredningen PM46 (höst-vinter 2023–2024) sida 29–30 visar att koncessionssamebyarna inte tvekar att använda lögner och faktafel för sin egen vinning. Koncessionssamebyarna har endast existerat sedan 1933 medan jordbruk, och skogsbruk har existerat i Kalix kommun sedan 1500-talets början, Källa: Norrbottenmuséet. Riktiga samebyar började bildas på 1550-talet och framåt, före detta var ren ett vilt precis som exempelvis älg och hare. Att Kalix Sameby förlorat renbetesmark på grund av ån är en lögn. Längs den aktuella ån som samebyn påstår är ett problem äger renägare mark på båda sidor. I ån gjordes vissa åtgärder för att förkorta tiden mark västerut är översvämmad under vårfloden. På en del sträckor lämnades den orörd bland annat på samebyns begäran. På vissa partier fördjupades den i mitten och kanterna lämnades orörda. Flödes hastigheten har minskat på grund av att tvärsnittsarean har ökat. Vattennivån är samma som före åtgärden. Renarnas mönster var samma före och efter denna åtgärd som samebyn var delaktig i och att sedan efter 30–40 år komma och klaga på något som renägare själva kan göra åtgärder på men samebyn vägrar. Enligt privatperson 20 så har Länsstyrelsens personal samt oberoende personer med kunskap sagt att ån inte är något hinder. Detta är bortförklaringar för att utnyttja lantbrukarnas åkermark i området. De villkor Länsstyrelsen har för flytt av renar har samebyn inte följt. Samebyn utnyttjar Lombens skjutfält vilket de själva sagt att renarna har betat sönder, trots detta vägrar samebyn flytta renarna till annat område så att renbetet kan återhämta sig. Samebyn har själva sagt hur de vägrat ta bort ren från områden där militären ska ha övning med skarp ammunition. Att samebyn tar ut renarna på öar tidigare och har kvar renarna senare på våren så ska de inte anklaga klimatet för detta och renar kan simma långa sträckor.

Enligt privatperson 20 så har samebyn alltid skylt problem på annat och trots att dessa åtgärdats så är det samma problem kvar. När samebyn tycker att det finns så problematiska områden så behöver samebyn inte ha ren i dessa områden.

EU direktiv av återställande av mark medför i Kalix kommun att nedlagd åkermark ska odlas upp och renlaven skall åter finnas på hedmarker (dessa har samebyn förstört och det är samebyn som ska återställa markerna). Kalix kommun borde tänka på att gynna skogsbruk, lantbruk, fiske, bärödling och trädgårdsodling.

När Kalix Sameby inte kan motbevisa fakta och verkligheten övergår de till personangrepp, använder sig av faktafel, falska anklagelser, lögner, obefogade anmälningar och förtal. Samebyn har medvetet trakasserat lantbrukare, markägare och renägare. Samebyn vägrar följa lagstiftning och villkor samt göra sina åtaganden. Privatperson 20 anser att Kalix kommun inte ska tillstyrka koncessionsrenskötsel.

Förutsättningar för samebyn

Privatperson 20 menar att enligt Länsstyrelsen ska samebyn tåla 10% skada, orakade av rovdjur och samebyn får ersättning för dessa renar. Kalix Sameby har ett lågt rovdjurstryck och trots detta så har sameby fått skyddsjakt på rovdjur.

Privatperson 20 anser att förutsättningen för att sköta renarna aldrig har varit så bra som nu. Helikopter går att hyra, skotrar har utvecklats så att de klarar det mesta och

fyrhjulingar och motorcyklar har utvecklats för att klara varierande terräng. Dagens bilar har blivit komfortablare och fyrhjulsdrift är inte ovanligt. Idag finns det GPS, radiosändare och aktivitetsmätare som går att sätta på renarna vilket underlättar att hitta renarna samt kikare med värmekamera. Drönare med värmekamera utöver vanlig kamera gör att renar kan hittas även i de fall de skymms för den vanliga kameran. Dagens drönare kan även flygas i regn, kraftig blåst, mörker och kyla.

Viltövergång har anlagts vid Ökvattnet i samråd med samebyn men privatperson 20 menar att trots detta fortsätter samebyn att ha renar på E4 och gör inget för att ta bort dessa från vägen. Samebyn har bland annat påstått att saltet är ett problem på vintern men samebyn kan köpa in saltstenar och placera dessa där renarna ska vara.

Sträckan Kalix-Morjärv saknar stängsel på grund av att Trafikverket anser att kostnaden för uppförandet och underhåll inte är ekonomiskt försvarbart, mot vad ersättning för påkörda renar är. I aktuellt område har det inte varit några större mängder med ren tidigare. Det finns en viadukt på väg 701 (Kosjärv) vilken samebyn kan utnyttja. Väg 701 har mycket lågintensiv trafik och det är inga problem att stoppa trafiken för att driva över renarna. Om viadukt väg 701 inte är bra kan samebyn få tidtabell från Trafikverket så att renarna kan drivas över järnvägen mellan tider då tågen passerar. Samebyn kan själva sätta upp och underhålla stängsel och viltövergångar enligt Trafikverkets direktiv om samebyn anser att det behövs.

Enligt privatperson 20 så klagar samebyn på att hundar är ett problem men största problemet är att samebyn har ren på olagligt område under bland annat älgjakten. En älghund orkar inte driva ren de avstånd som samebyn påstår.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Beskrivningen av rennäringens mark- och vattenanvändning har förtydligats i planbeskrivningen, främst vid kapitel *Nulägesbeskrivning*, avsnitt *Förutsättningar och utmaningar* samt i kapitlet *Riksintressen och andra värden*. Rennäringen och den samiska kulturen är absolut en tillgång i sig och detta har förtydligats i planbeskrivningen.

Konflikten mellan rennäringen och jordbruket är ett komplext problem. En del av problemet kan bland annat handla om klimatförändringar, skogsbruk och ökade exploateringar som gör att renens huvudsakliga föda (lav) minskat i allt större utsträckning vilket kan ha bidragit till att renar uppehåller sig på åkermark. Kommunen anser att båda näringar är viktiga och det bör skapas förutsättningar för att båda näringarna ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt. Planbeskrivningen har utvecklats till att beskriva de förutsättningar och utmaningar som finns.

Kommunen har förtydligat, bland annat vid kapitlet *mark- och vattenanvändningen, landsbygd och areell näring* att jordbruket är prioriterat inom utpekad jordbruksmark vilket beskriver kommunens inställning till vilka prioriteringar som bör råda inom de olika markanvändningarna.

Rennäringen är en areell näring och områden för rennäring utgörs av riksintresse vilket kommunen måste ta hänsyn till.

Införandet av Konsultationsordningen innebär att det är lag att konsultera samebyar i ärenden som kan få direkt inverkan på samers språk, kultur, näringar eller ställning som urfolk. I och med detta så kommer det förhoppningsvis ske mer löpande dialoger med berörda samebyar och sametinget där frågor kan fångas upp tidigt i processen och på så vis undvika konflikter.

Gruvnäring

Privatperson 18 menar att Boliden Mineral AB har fått undersökningstillstånd för mineralbrytning på ett 11 020 ha stort område som berör kommunens norra delar. Detta bör beröras i översiktsplan även om frågan om eventuell brytning ligger långt fram i tiden. Det är inte bara en fråga om effekter på platsen för en gruva utan också om infrastrukturen med vägar och järnvägar om brytning skulle bli aktuell.

På sida 18 i PDF:en står det att Kalix kommuns definition av hållbar utveckling överensstämmer med Brundtlandkommissionens: *"Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov"*. Privatperson 19 menar att detta inte rimmar särskilt väl med planer som finns på exploatering av stora områden natur som bör nämnas i översiktsplanen hur kommunen ställer sig till ex. stora områden gruvdrift? Bör nämnas i samband med att övriga exploatering/näringar beskrivs (kap 8).

Under beskrivningen av vattenmiljöer, på sida 55 i PDF:en beskrivs följande som en utmaning: *"Läckage av metaller från avslutad och pågående gruvverksamhet"* men privatperson 19 menar att det ändå finns flertalet undersökningstillstånd för gruvdrift i området och det saknas kommentar eller avsnitt om just gruvdrift i översiktsplanen.

Kalix kommuns svar på yttrandet

Beskrivning av gruvnäringen har utvecklats i planbeskrivningen, främst i kapitlet *nulägesbeskrivning*. Ställningstagande och riktlinjer angående hur kommunen ställer sig till gruvdrift beskrivs i kapitlet *mark- och vattenanvändning, under verksamheter och industri*.

4. ÖVRIGA SYNPUNKTER

Nedanstående synpunkter är anteckningar som förts av tjänstepersoner från kommunen under de sex samrådsmöten som genomförts i Kalix kommun. Det är inte en heltäckande bild över vad som framkommit under mötena men det beskriver övergripande om vad som framkom. Kalix kommun framförde till samrådsdeltagarna att de gärna fick skicka in deras synpunkter utöver det som framkommit under mötena eftersom tjänstepersoner på mötena inte kunde anteckna allt som framkom i detalj. Flertalet av anteckningarna nedan har inkommit som synpunkter och finns därmed besvarad under respektive inkommen synpunkt ovan.

Samrådsmöte Folkets hus Kalix 2024-05-06

Första samrådsmötet som genomfördes inom samrådstiden var den 6 maj i Folkets hus i centrala Kalix. Under detta samrådsmöte deltog sex elever från Furuhedsskolan och under mötet framgick det bland annat att det borde finnas bättre skyltning till olika platser för exempelvis friluftaktiviteter. Vidare önskades det även att grillplatserna i kommunen bör underhållas bättre så att det blir mer trivsamt att vara på sådana platser.

Kalix kommuns svar på yttrandet från mötet i Folkets hus

Kalix kommun anser att det är viktigt att involvera barn och unga i planeringen och ser fortsättningsvis att en god dialog ska ske. Det som framkom under mötet behandlas dels inom ramen för översiktsplanen, dels intern inom kommunens olika avdelningar.

Samrådsmöte Kalix förvaltningsbyggnad 2024-06-03

12 personer närvarade

Anteckningar: Problem framfördes om att Försvarsmakten inskränker möjligheterna att kunna bosätta sig i Övre bygden eftersom försvaret motsätter sig bygglovspliktiga åtgärder för nya eller befintliga bostäder inom områden som är av riksintresse för totalförsvarets militära del (3 kap. 9 § miljöbalken). Önskemål framfördes om att kommunen bör ha dialog med Försvarsmakten för att kunna ta fram riktlinjer för när avsteg kan göras från grundregeln om att samtliga bygglovsärenden måste remitteras till Försvarsmakten. Exempelvis enklare om- och tillbyggnader av befintliga enbostadshus.

Synpunkter framfördes om att områdesindelningen i översiktsplanen är bra men att området "Centralortens inlandsområde" (Holmträsk, Lantjärv, Kälsvärd med flera) behöver ses över. Inom detta område anges även felaktigt att kommunalt vatten finns framdraget. Önskemål framfördes också om att dessa byars markanvändning ändras från sammanhängande bostadsbebyggelse till landsbygd för att dessa områden inte omfattas av detaljplan och att vissa åtgärder är undantagna från lov- och anmälningsplikt enligt plan- och bygglagen.

Behovet av ny gång- och cykelväg från Månsbyn till Åkroken som saknas och som inte medger gång- och cykel på E4:an på ett trafiksäkert sätt sedan Trafikverket byggde om vägen till 2+1 väg med mitträcke.

En tanke kring att det behövs rensas upp längs Kalixälven från sly och dylikt. Men att Skogsstyrelsen säger nej, hänvisar till Natura 2000-område.

Förslag att peka ut huvudskoterleder.

En fundering över om mobiltäckning, om kommunen pekar ut lämpliga platser för det.

Lyfta problematiken mellan rennäringen och jordbruket, att renarna förstör stora delar av jordbruksmarken. Beskriva konsekvenserna mer.

Kalix kommuns svar på yttrandet från mötet i Kalix förvaltningsbyggnad

Synpunkter angående Försvarsmakten och Övre bygden finns besvarat vid dels Försvarsmaktens yttrande, dels vid rubriken *Övre bygden*. Detsamma gäller för centralortens inlandsområde samt gång- och cykelväg från Månsbyn till Åkroken som finns besvarat under rubrikerna *centralortens inlandsområde* respektive *Månsbyn/Åkroken* samt *Entré Kalix*.

Angående huvudskoterleder så har kommunen inte tillgång till uppdaterade kartor för aktuella skoterleder i nuläget och därmed inkluderas inte detta i planbeskrivningen.

Lämpliga områden för utveckling av mobilmaster och likande pekas inte ut i översiktsplans mark- och vattenanvändningskarta eftersom det bland annat inte finns underlag för vilka områden som kan vara lämpliga för detta ändamål. Planbeskrivningen beskriver övergripande Kalix kommuns inställning till den digitala infrastrukturens utveckling.

Kalix kommuns svar angående rennäringen och jordbruket finns besvarat under rubriken *Näringar, rennäring* i samrådsredogörelsen.

Samrådsmöte Folkets hus Morjärv 2024-08-16

16 personer närvarade

Anteckningar: Gamla Ullspinneriet, byborna anser att byggnaden och området i anslutning till denna börjar bli farlig för barn och andra som besöker den övergivna byggnaden som nu är i väldigt dåligt skick. Byborna är medvetna om problemet med att få kontakt med ägarna men anser att det är viktigt att kommunen jobbar aktivt med detta.

Entreprenör saknas för Fattenborg, kommunen bör jobba mer aktivt för att marknadsföra detta område.

Timmerterminalen Sågbäcken vid järnvägen har inte nyttjats på länge men som skulle kunna nyttjas för godstransporter, kommunen bör kolla upp om det går att få i gång någon verksamhet där som skulle leda till arbetstillfällen samtidigt som långväga gods på järnvägen bedöms som ett mer miljövänligt än godstransporter med lastbil.

Önskemål framkom från boende i Morjärv att kommunen ordnar ett möte med Trafikverket och byborna där kommunen även medverkar angående frågor som berör trafikfrågor.

Aktuella frågor: Av- och påstigningsplats vid järnvägen (ny perrong), bättre gång- och cykelvägar i Morjärv, båtplats som TRV lovat men inte genomfört, busshållplats, hållplats för skolbuss, underhåll av gamla järnvägsspåret, järnvägsbroar med mera.

Peka ut området i anslutning till Flakasand som ett utvecklingsområde för besöksnäringen i översiktsplanen.

Områdena Ökullen, Räkthorsen, och Flakasand skulle kunna användas som ställplatser för husvagnar, husbilar etcetera

Önskemål om att kunna ha kolonilottsodlingar i byn.

Folketshusföreningen konkursmässig, har inte råd att betala elräkningarna. Folketshus även i stort underhållsbehov, kommunen skulle kunna söka bidrag från Boverket.

Björk i anslutning till Folketshus är fallfärdig.

Slyröjning behövs, både på kommunal och privat mark. Förslag att ungdomar får sommarjobb och med hjälp av handledare kan röja. Vore bra om en handledare skulle kunna projektanställas för detta ändamål under sommaren och som handleder ungdomarna. Alternativt att naturbruksgymnasiet får i uppdrag.

Byaföreningen i Morjärv har uppdelats i tre arbetsgrupper som särskilt kommer att jobba med frågor rörande, GC-vägar, vård (distriktsköterska) och fritid- och rekreation.

Förslag om att ha lägersommar i Morjärv – byaföreningen önskar bjuda in kommunens socialförvaltning för vidare diskussion om att kunna arrangera sommarläger för ungdomar från hela kommunen i Morjärv.

Vattenkvaliteten är dålig i byn, porslin missfärgas. Vid anmälan till kommunen får byborna endast rådet att man måste spola under längre tid. Dåliga vattenledningar, och låg omsättning tros orsaka detta.

Gamla järnvägen – bevara för att möjliggöra för framtida transport av gods från nya gruvor alternativt utveckla för besöksnäringen, exempelvis dressin.

Två flerfamiljshus söder om gamla skolan står tomma och förfaller. Kommunen bör kolla med ägaren om framtidsplanerna för dessa hus. Det finns ett intresse bland äldre att kunna bo kvar i byn när man är för gammal för att bo i villa. Ägare: BORONA Fastighetsförvaltning AB, Hammarvägen 6, 94336 ÖJEBYN.

Det finns cirka 100 skrotbilar på privat och kommunal mark i Morjärv. Olägenhet.

Beskrivningen av Morjärvsområdet bör utvecklas och bör inte beskrivas på ett sådant negativt sätt.

Beskrivningen av omvärldsanalysen bör utvecklas till att inkludera en framtid med bland annat mer klimatflyktingar.

Kalix kommuns svar på yttrandet från mötet i Morjärv

Angående Gamla Ullspinneriet så kan bygg- och miljöavdelningen göra beslut och föreläggande som troligtvis inte vinner laga kraft då ägarna inte går att få tag på. Förelägganden kan förenas med vite och eventuell utbetalning av vite går till staten, men det gör inte att byggnaden underhålls. Eftersom det är utländska ägare så är sannolikheten liten att vitesbelopp betalas även om beslutet vinner laga kraft. Detta blir en framtida politisk fråga ifall kommunen ska köpa in den, budgetera för eventuell sanering och rivning. Dock är denna byggnad inte den enda byggnaden i kommunen och det finns ingen möjlighet att köpa in alla förfallna byggnader.

Kommunen håller med om att marknadsföring av områden som Fattenborg är viktigt för att utveckla området. Ett sätt att marknadsföra området är att lyfta det i översiktsplanen.

Timmerterminalen Sågbäcken vid järnvägen har pekats ut som ett möjligt utvecklingsområde i översiktsplanen och kommunen avser att arbeta för att utveckla detta område.

Regelbundna samråd genomförs mellan Kalix kommun och Trafikverket. Det finns möjlighet att skicka med synpunkter via kommunen till dessa. I övriga frågor som berör kommunen hänvisas till felanmälan på www.kalix.se/felanmalan för snabbaste svar och åtgärd.

Flakasand har pekats ut som ett utvecklingsområde för besöksnäringen i mark- och vattenanvändningskartan.

Kalix kommun är medveten om att Folkets hus i Morjärv är i behov av underhåll. Kommunen har svårt att prioritera finansiering av underhåll i den byggnaden utifrån stort underhållsbehov i de lokaler kommunen bedriver verksamhet i och det brukar tyvärr vara svårt att söka pengar för att åtgärda bristande underhåll.

Gamla Haparandabanan har pekats ut som en möjlig utveckling i översiktsplanens utvecklingsinriktningskarta vilket innebär att kommunen anser att järnvägen bör bevaras och utvecklas för dels besöksnäringen, dels som möjlig framtida person- och godstransport.

Kommunens allmännyttiga bostadsföretag har idag lediga lägenheter i Morjärv och avser inte att i nuläget köpa in de två flerfamiljshus söder om gamla skolan men har tagit del av synpunkten.

Beskrivningen av Morjärvsområdet har utvecklats i planbeskrivningen, dock är det viktigt att påpeka att befintliga situationer och förhållanden är nödvändig information för att kunna utveckla och planera områden.

Omvärldsanalysen i planbeskrivningen har reviderats och inkluderar bland annat klimatflyktingar.

I övrigt har berörda avdelningar tagit del av synpunkter som berör deras verksamhet.

Samrådsmöte Ytterbyns hembygdsförening 2024-08-22

3 personer närvarande

Anteckningar: Inga synpunkter på förslaget till ny kommuntäckande översiktsplan framfördes av mötesdeltagarna.

Allmänna diskussioner, byborna noterar att många av fritidshusen i skärgården genomgått ett generationsskifte som innebär fler unga barnfamiljer i området vilket är positivt för bland annat affären i byn. Det framkom av en av besökarna på mötet att "skärgårdslivet är en sista utpost mot friheten".

Man ser även en större efterfrågan på båtplatser i Slussen och Marahamn. Intresset för golf ökar även bland unga i kommunen men även från Nyborg som cyklar till golfbanan vilket är positivt för golfanläggningen och dess förening. Fler medlemmar som kan dela på drift- och underhållskostnader.

Under mötet framkom att kommunen behöver iordningställa och marknadsföra kommunens attraktiva skärgårdstomter vid Slussen i Nyborg, som är i dagsläget är obebyggda.

Belysning av naturstigen (kulturstigen). Lona pengar? Barn använder denna väg när de tar sig till och från skolan.

Årrasvägen – dåligt skick. Nödvändigt med ett möte med Trafikverket. Även Marhamnsvägen dåligt skick.

Erikören – kaj för turbåtstrafik skulle tillföra mycket.

Kalix kommuns svar på yttrandet från mötet i Ytterbyn

Ett arbete med marknadsföring av kommunala tomter kommer intensifieras under 2025. Kommunen har ingått i arbetsgrupp för kulturstigen och deltar även fortsättningsvis om föreningarna planerar fler åtgärder som exempelvis belysning. Gällande Trafikverkets vägar är detta kommunicerat på samrådsmöte under 2024.

Samrådsmöte Sangis AIF:s föreningslokal 2024-08-27

14 personer närvarade

Anteckningar: Positivt att Sangis är utpekad som serviceort.

Mynningen vid Sangisälven bör muddras.

Bergsstaten har beviljat Explora Mineral AB undersökningstillstånd av flertalet koncessionsmineraler i Svarthällbergets naturreservat i Bodön strax söder om Sangis. Bybor ställer sig frågande till detta och anser det oförenligt med eventuell prospektering med anledning av de höga naturvärden som finns i naturreservatet.

Utpekade nya bostadsområden i Sangis saknas i förslaget till ny översiktsplan, helst i strandnära läge. Områden som föreslås utpekas för bostadsändamål är följande:

- Området mellan Sangisälven, Kallvägen och järnvägen.
- Området mellan Sangisälven, Sjöarevägen och Byvägen.
- Britbacken, strax norr om E4:an mellan Sangisälven och Sjöarevägen.

Lokaltrafik behövs till Sangis. Utöka bussturen som i dagsläget vänder i Karlsborg (tillbaka till Kalix). Regiontrafikbussarna går endast två turer per dag förbi Sangis.

Om det är svårt att få Trafikverket att anlägga en ny gång- och cykelväg parallellt med E4:an i syfte att förbättra gående- och cyklisters trafiksäkerhet så skulle ett billigare alternativ kunna vara att gång- och cykelväg ordnas längs befintlig serviceväg strax norr om järnvägen mellan Sangis och Lantjärv, för vidare färd till Kalix via allmän väg nr. 711 (förbi Lantjärv). Alternativt anlägga gång- och cykelväg längs kraftledning söder om E4.

En hållplats vid järnvägen i Sangis skulle bidra till byns utveckling. Något som Trafikverket (och kommunen) tidigare lovat i samband med att järnvägen byggdes, enligt vissa bybor. En station vid Sangis kan bland annat underlätta för pendling mot exempelvis Luleå och ersätta bilresor.

Se över möjligheten att peka ut nya verksamhetsområden i Sangis, kanske vid militärförråden, eller vid Part AB.

Protestlista inlämnad om att kommunen måst ta bort utpekad vindbruksområde (T5) i översiktsplanen – negativt för byn. Bland annat baserat på en gammal utredning från 2008.

Förlängt nyttjanderättsavtal för SAIF gällande området vid hockeyplan och nya samlingslokalen.

Ta bort skylten som kommunen satt upp vid gångtunneln vid E4:an angående Meänkieli.

Kalix kommuns svar på yttrandet från mötet i Sangis

Angående gruvnäring besvaras detta ovan, vid rubriken gruvnäring.

Kalix kommun har pekat ut nya utvecklingsområden för bostäder i Sangis i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta.

Sangis finns utpekad som utveckling av bytespunkt för kollektivtrafik i utvecklingsinriktningskartan vilket innebär att kommunen anser att kollektivtrafiken bör utvecklas genom att bland annat utöka bussturer. Lokaltrafiken har inte i dagsläget möjlighet att utöka sitt linjenät. Länstrafikens Linje 11 avgår och ankommer 3 gånger per vardag samt linje 20 avgår och ankommer 5 gånger per vardag. Totalt finns alltså 8 turer dagligen till eller från Sangis.

Angående gång- och cykelväg anser kommunen att det bör anläggas längs E4an och kommer därmed fortsatt peka ut sträckningen i översiktsplanen. Denna sträckning anses vara den mest fördelaktiga dragningen. Kalix kommun har i gång- och cykelplan upptagit behovet av gång- och cykelvägen i Lappbäcken-Sangis.

Kalix kommun anser att en station i Morjärv är prioriterat och därav pekas inte en utveckling av en ny station i Sangis ut. Men översiktsplanen kommer att revideras kontinuerligt och en utveckling av en station i Sangis kan bli aktuellt i framtiden om bland annat underlaget för en sådan utveckling ökar.

Kommunen har sett över möjlighet att peka ut nytt verksamhetsområden i Sangis, vid militärförråden eller vid Part AB. men anser inte att det är en lämplig användning inom dessa områden. Det handlar framförallt om att det inte finns bra väganslutningar till och från områdena.

Kalix kommun har tagit bort vindbruksområdet (T5) vid Sangis.

Nyttjanderättsavtal för SAIF gäller till och med år 2030.

Kalix kommun är förvaltningskommun för Meänkieli vilket är ett av Sveriges nationella minoritetsspråk och denna skylt indikerar detta och kommer därför vara kvar.

Samrådsmöte Vitvattnets stationshus 2024-08-29

15 personer närvarade

Anteckningar: Avsnitt om areell näring bör utvecklas.

Beskrivningen av Övre bygden bör utvecklas och inte beskrivas så negativt. Övre bygden ingår bland annat i mellankommunala frågor, dels Övertorneå kommun dels Överkalix kommun.

Vitvattnet bör pekas ut som en servicepunkt eftersom området är ett servicecentrum i Övre bygden. Det finns bland annat lanthandel, drivmedelsstation och annan viktig samhällsservice. Hela beskrivningen av kapitlet centralort och serviceorter bör ses över.

Idag åker elever skolbuss till Kalix och det går bara några turer per dag och går endast måndag till fredag under terminerna. Förslag att utveckla till exempel anropsstyrd kollektivtrafik. Det saknas busskurer för eleverna vid de olika huvudstoppen som Vitvattnet och Korpikå. Det upplevs som en trafikfarlig situation när elever kliver av och på bussen vid vägen. Utöver dessa stopp så kliver elever på längs vägen där de bor.

Haparandabanan som har vuxit igen anses kunna utvecklas. Exempelvis ta bort den och skapa en gång- och cykelled och på vintertid ett skidspår.

Besöksnärlingsplanen bör ses över, i planen står bland annat att vissa privata företag finns men många företag saknas. Borde inte skriva ut privata företag på det sättet.

Digitaliseringen i övre bygden bör utvecklas, framför allt fiberutvecklingen. Idag finns befintligt fibernät i centrala Vitvattnet som inte kan användas. Idag används mobilt nät och ibland kan det bli överbelastning och det är svårt att komma in på nätet.

Digitalvården i Övre bygden har behov av att skicka information till sjukvården via nätet men landstinget kräver att det skickas via fiber vilket är ett stort problem eftersom det inte går. Dessutom kan det vara problem med personliga larm knappar som kan användas inom äldreomsorgen och dessa kan ibland tappa uppkoppling och kan därför inte skicka signal om larm.

I Kalix kommun bedrivs rennärigen på koncessions. Rennärigen i kommunen är ett problem då många renar förstör jordbruksmarker. Samebyarna bryter mot de regler som finns och är svåra att få kontakt med.

Kalix kommuns svar på yttrandet från mötet i Vitvattnet

Beskrivningar angående areella näringar har utvecklats i hela planförslaget.

Avropsstyrd kollektivtrafik till byar är något som kommunen har i mindre omfattning i dagsläget. För framtiden är det ett område som tittas vidare på. Gällande farliga hållplatser så kan de antingen skickas in till kommunen eller Länstrafiken. Regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM) samordnar inkomna behov av hållplatser, många ligger efter Trafikverkets vägar.

Resterande synpunkter som framkom under samrådsmötet har besvarats under rubrikerna *Övre bygden* samt *rennäring* som finns högre upp i samrådsredogörelsen.